

DIRVA

THE FIELD

Nr. 16
Balandžio-April 16, 1953
Cleveland, Ohio

Vokietijos rytų politika

Vokiečių užsienio politikos aktyvumo rodyklė visą laiką rodo į vakarus. Maršalo planas, Vokietijos suverenumo atstatymas, Saaro problema, diplomatinis ir konsulinis postų įsteigimas, generalinė sutartis, Europos gyvnybos, Montano unija, Strasburgo parlamentas — vis tai klausimai, kurių aptarimas ir sprendimas reikalauja aktyvumo vakaruose. Rytų klausimais Vokietijos vyriausybė dažnai pasisakydavo už rytinės ir vakarinės Vokietijos sąjungimą, laisvo Berlyno išlaikymą ir jo apriūpinimą ir visomis tik įmanomomis progomis griežtai paneigė davo Oderio — Neisės liniją. Kitais Rytų užsienio politikos klausimais Vokietijos vyriausybė laikėsi gana santūriai.

VOKIEČIŲ VISUOMENĖ IR RYTŲ KLAUSIMAI

Vokiečių visuomenė, pirmoje eilėje iš seniau Vokietijos valdytų kraštų pabėgėliai, taip pat vokiečiai iš Pabaltijo, Lenkijos, Čekijos ir Dunojaus sričių ir jų organizacijos — Landesmannschaften — nėra tokia vyriausybės laikysena patenkinti ir kaltina ją dažnai pasyvumu. Taip "Badische Neueste Nachrichten" kovo 12 d. rašo: "Vokietija tedar mažą pastangų ta linkme, ką vadintume Rytų politika". Klaipėdoje seniau ejęs "Memeler Dampfboot" š. m. sausio 5 d. numerį taip rašo: "Tik iš Bonos užsienio reikalų ministerijos nenusivokimo Rytų klausimais galima suprasti, kad kai kurie tuomet į paviršių iškilę lietuviai "politikai" galėjo gauti pabėgėlių (Asylrecht) teisę vakarų Vokietijoje."

Pabėgėlių spauda (jos pagal lenkų šaltinius vakarų Vokietijoje išeina 300 periodinių leidinių), atstovaujama trijų stambesnių savaitraščių: "Die Stimme", "Ost - West - Kurier" ir "Volksbote" (pastarasis rašo daugiau Sudetų klausimais), labai gyvai reagavo į Eisenhowerio pareiškimą, kad JAV atšauksiančios visas slapstasias sutartis, kurios toleravo kokios nors tautos pavergimą.

Kai po savaitės pasigirdo, kad Eisenhowerio pareiškimai vokie-

čių neliečia, spaudos tonas keičiasi laipsniais atvėso. Tačiau pasiuntinys von Dierksen taip pareiškė: "Mums turi būti aišku, kad amerikiečių užsienio politikai vokiečių Rytų problemų nesprenžia izoliuotai, bet Eisenhowerio paskelbtos tezės pavergtųjų tautų išlaisvinimo rėmuose... Mums nereikia Rytų programą išvystyti iki reikalingo maksimumo, bet tuo aspektu, kad ji tilptų bendruose Rytų ir Pietų Rytų Europos rėmuose."

Vokiečių visuomenė seka su dideliu susirūpinimu savo tautiečių bėgimą iš rytinės zonos į vakarines. Nors žmoniškumo atžvilgiu tai ir suprantama, tačiau nuo to nukentėta tautinis reikalas. "Frankfurter Allgemeine" tuo reikalu neseniai taip pasisakė: "Ar vokiečiai atsisako savo Rytų? ... Nebegalima kalbėti apie pabėgėlius ir pabėgimą, bet jau apie tautos persikraustymą. Vokiškuose Rytuose dabar vyksta tokie reiškiniai, jog vokiečiai pradėjo apiešti kraštus anapus Elbės. Tiesiog lyg be galvos. Savanoriškas Rytų zonos palikimas palaidoja visas viltis kada nors beatgauti kraštus anapus Oderio — Neisės linijos. Jeigu vokiečiai dabar patys nebesilaiko vidurinės zonos, tai kaip jie gali galvoti apie tų kraštų sugrąžinimą? Persikraustymas į vakarus yra vokiečių tautos pajėgumo išsekimo simptomas."

VOKIEČIŲ PAZIORA I KLAIPĖDOS KRASTĄ

Vokiečių vyriausybė Klaipėdos krašto klausimo iki šiol niekur nekeliama. Taip pat ir vakarų Vokietijos vokiečiai juo mažai ir nevienodai pasireiškia. Žemėlapiuose kai kur Klaipėdos kraštas priskiriamas prie Vokietijos, kai kur prie Lietuvos. Tačiau pabėgėlių spaudoje, šventose, susirinkimuose ir minėjimuose klausimas pastatomas visai kitaip. Ten griežtai ir besąlygiškai Klaipėdos kraštas skelbiamas vokiečių žeme ir Vokietijos dalimi. Daugelyje Vokietij-

jos miestų paskelbtos "Memeler Strasse" arba "Memellandstrasse." Mannheimo miesto tarybos administracinis skyrius 1953 m. kovo 10 d. posėdyje vienu balsu sutiko būti Klaipėdos miesto ir klaipėdiečių kūnu (Patentstadt). Ten ateityje vyks klaipėdiečių vokiečių sąskrydžiai, bus komplektuojamas Klaipėdos archyvas, steigiamas klaipėdiečių vaikų našlaitynas, ten numatomas spaudos ir leidėjų centras.

Klaipėdiečių, kaip ir kitų vokiečių pabėgėlių, vokiečių pilietybė, kuri iki šiol ne visų įstaigų buvo vienodai tvarkoma, ateityje įgaus tvirtą statusą. Kovo viduryje vakarų Vokietijos ministerių kabinetas perdavė parlamentui naują pilietybės įstatymo projektą, kuriame pasakyta, kad, neatsižvelgiant į tarptautinės teisės aiškinimus apie galiojimą ar negaliojimą Muencheno sutarties, pilietybės patvarkymą buvusiam Bohemijos protektorate, pilietybės dekretus Augštutinei Silezijai, Klaipėdos kraštui, Dancigui etc., dabar kabineto paruoštas įstatymas bus pagrindu nustatyti vokiečių pilietybei ir tada, jei vėliau taikos sutartis arba kitokios tarptautinės sutartys nustatytų, kad nacių pagrindan paimti dėsniams kolektyviams pilietybimui būtų paskelbti negaliojančiais.

Klaipėdos krašto vokiečiai ir šiaip dar būdingai reiškiasi prieš 3 metus Muenchene įsteigtas studentų ir filisterių sam-būris "Ordensland" (Ordino žemė) sukaktuvių proga pakėlė, o solenizantai sutiko būti garbės nariais Dr. Ottomara Schreiberj (buvusį Klaipėdos krašto direktorijos pirmininką), dabartinį viceministrį pabėgėlių ministerijoje (Staatssekretar im B u n d e s v e r t r i e b n i s t a r i u m) ir Rytprūsių rašytoją Agnes Miegel.

VOKIEČIŲ RYTŲ POLITIKOS AKTYVĖJIMAS ATEITYJE

Nebūsime pranašai tvirtindami, kad vokiečių Rytų politika ateityje gerokai aktyvės. Pasirašius Europos gynybos sutartis, aišku, kad vokiečiai už jas sieks atpildo, ir tokio mano dalimi rasti Rytuose. Taip pat yra pagrindo manyti, kad dalis tos politikos pasireiškis diplomatinio būdu Vašingtone, nes "Ostbote" (1953. 3. 21.) susirūpinęs teigia: "Reikia viena prasme konstatuoti, kad mūsų emigrantai JAV toli gražu neįgavo to svorio, koki ten turi kitų tautų egzilinės grupės."

VILTIES NAMAI

Vilties-Dirvos namui šią savaitę savo aukas atsiuntė šie skaitytojai:

Sharkus V., Brockton	\$2.00
Baciulis A., Brockton	3.00
Ambroza P., Australia	2.20
Bogužas M., Australia	2.20
Šliogeris Vaclovas, Australia	2.20
Šliogeris Vytenis, Australia	1.10
Liauba Alb., So. Boston	2.00
Vaičiūrgis L., So. Boston	2.00
Domijonaitis Pr., Elizabeth	2.00
Kizlaitis Vincas, Cleveland	5.00
Sernas Adomas, Rockford	5.00
Balzaras Petras, Chicago	10.00

J. Bačiūno sukaktis

VILTIES NAMO ATIDARYMAS. ADVOK. A. OLIO IR TAUTINĖS SĄJUNGOS PIRM. ADV. A. LAPINSKO PRANEŠIMAI

Visuomenininkai ir lietuvių kultūrinės bei politinės veiklos rėmėjai Juozui Bačiūnui gegužės mėn. sueina 60 metų amžiaus. Tautinės Sąjungos Clevelando skyrius ta proga, gegužės 16 d., Cleveland Hotel patalpose, rengia jo sukakties minėjimą.

Kitą dieną — gegužės mėn. 17 d., sekmadienį, Lietuvių salėje, 11:30 val. įvyks adv. A. Olio ir adv. A. Lapinsko pranešimai. Po pranešimų Vilties namo atidarymas.

Platesnis pranešimas apie šias iškilmes bus kituose Dirvos numeriuose.

Kraučeliūnas Br., Omaha	1.00
Chesnes G., Cleveland	1.00
Dabulevičienė J., Cleveland	1.50
Jurgaitis St., Cleveland	2.00
Blumentalienė Pr., Cleveland	2.00
Sodaitis Ant., Maspeth	5.00
Karnėnas Edv., Cleveland	10.00
Andrejauskas Pr., Chicago	1.00
Makutėnas St., Indianapolis	1.00
Masiulionis R., Buffalo	1.00
Penkus J., Lawrence	2.00
Pažemėnas K., Baltimore	3.00
Yokubaitis M., Watertown	5.00
Slikas Vladas, Rochester	5.00

Visiems aukotojams širdingai dėkojame už vertingą paramą. Mes tikime, kad mūsų darbą atsimins ir kiti Dirvos skaitytojai.

DAILININKO LAIMĖJIMAI

Dailininkas Romas Viesulas, prieš kiek laiko persikėlęs iš Chicago į New Yorką, šiomis dienomis susilaukė net dviejų laimėjimų amerikiečių dailininkų parodoje.

Philadelphijoje šiuo metu (nuo balandžio 6 iki 24) vyksta visos Amerikos grafikų (tik metalo technikos — etching) kūrinių paroda, surengta The Print Club, bendradarbiaujant su Philadelphia muziejumi. Dail. R. Viesulas, nusiuntęs į parodą vieną savo darbą "Stabat Mater" (vario raizgys — intaglio), gavo pranešimą, kad jo darbas gavo "Honorable Mention", t. y. garbingą atžymėjimą. Parodoje paskirtos trys premijos ir apie tiek pat garbingų pažymėjimų. Šis išskyrimas iš visos Amerikos grafikų tarpo, be abejo yra žymus laimėjimas.

New Yorko dailininkų organizacija "Knickerbocker Artists" nuo balandžio 9 d. atidavė dailės parodą Riverside Museum, kur taip pat dalyvauja visos Amerikos dailininkai. R. Viesulas, nusiuntęs taip pat tik vieną savo kūrinių ("Vasara", litografija), gavo pranešimą, kad irgi atžymėtas "Honorable Mention" — ir kad tai buvo vienintelis atžymėjimas iš visų parodoje esančių grafikos darbų (šioje parodoje yra ir kitų rūšių dailės kūrinių).

Nuo balandžio 15 iki gegužės 3 Rochesterio vyksia Lietuvių Dailės Instituto narių dailės pa-

Iš Jungtinių Tautų vėl pasigirdo "nebetaikūs" sovietų atstovų žodžiai. Zorinas atsisakė bendradarbiauti dėl bešališkų Korėjos bakterialoginių kaltinimų, o Višinskis patarė tuoj išformuoti NATO organizaciją...

Kodėl vyksim į Washingtoną

Rašo DR. S. BIEZIS

Visos tautos didžiuojasi savo praeitim. Ypač kitose valstybėse gyvenančios ateivių grupės — Jungtinėse Valstybėse, Kanadoje ir kituose naujojo pasaulio kraštuose stengiasi įrodyti savo senųjų tautų istoriją, kultūrą, meną ir kitas gerąsias tautos savybes.

Kaip galima, kad daug amerikiečių augstųjų valdžios pareigūnų apie lietuvių dar galvoja kaip apie jauną tautą, o apie Lietuvą, tik kaip pradžiusią savo valstybinį gyvenimą 1918 metais. Taip galvoja nesusipažinę su mūsų tautos istorija žmonės. Bet nėra ko stebėtis, nes mes jau per eilę metų vis pakartotinai skelbiame vasario 16, kaip Lietuvos nepriklausomybės sukakties dieną, visai nepamindami, kad Lietuva savo nepriklausomą valstybę yra turėjusi prieš 700 metų, kad prieš 700 metų Lietuvą sujungė, sustiprino ir išplėtė Karalius Mindaugas.

PABALTIJŲ IKURDINS 3 MILIONUS RUSŲ?

Vienoj ir Salzburgo leidžiamas žinių biuletenis "Interreport-Ost" paskelbė tokią žinią: "Naujas Sovietų apgyvendinimo planas Pabaltijy. Sekančiais metais rusai numato apgyvendinti trijuose Pabaltijo kraštuose: Lietuvoj, Latvijoje ir Estijoje 3 milijonus rusų. Iš jų numatoma apgyvendinti 1 mil. Estijoje, 1/2 mil. Latvijoje ir 1 1/2 mil. Lietuvoje. Šiomis priemonėmis Pabaltijy gyvenančių rusų skaičius numatyta papildyti net iki 4 milijonų. Tuomet Pabaltijy bus 9 mil. žmonių, iš jų 5 mil. pabaltiečių ir 4 mil. rusų. Apgyvendinti numatomi didesnieji miestai ir lenkų, vokiečių, žydų ir pabėgusių pabaltiečių sodybos. Apgyvendinti norima Talinas, Ryga, Venstilis, Liepoja, Klaipėda, Kaunas, Vilnius, Daugpilis ir rečiau gyvenamos sritys, kaip Klaipėdos kraštas, Vilniaus kraštas, Latvija. Šią žinią komentodama pabaltiečių spauda ta proga iškėlė aikštėn, ką bolševikai skelbia savo propaganda ir kaip elgiasi iš tikro. Tokios plačios rusifikacijos, jei ji bus įvykdyta, nesitikėjo net ir didžiausi skeptikai.

roda Rochesterio Memorial Art Galerijoje. Joje dalyvauja devyni lietuviai dailininkai, LDI grupės nariai: Augustas, Dargis, Ku-rauskas, Petravičius, Ratas, Vaičiaitis, Valius, Vilimas ir Viesulas. Kiekvienas išstatė apie 10 darbų. Paroda žada būti kilnojama po visą Ameriką.

Pasiryžusi Lietuvos istorinius faktus iškelti amerikiečiams, o taip pat ir čia gimusiems lietuvių jaunimui, Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga kaip tik ir pasiryžo — birželio 20 ir 21 dienomis Amerikos sostinėje Washingtone šaukti lietuvių iš visos Amerikos sąskrydį ir sukviekti kelis šimtus Amerikos augstųjų valdžios pareigūnų ir juos su mūsų istorija supažindinti. Ypač svarbiu dabar prisiminti Lietuvos buvusią didybę, ta proga Washingtone esančiuosius visos Amerikos senatorius ir kongresmanus supažindinti su mūsų tautos meno, kultūros vertybėmis. Toks lietuvių sąskrydis Washingtono duos progos Amerikos lietuvių tautos draugams daug gražios medžiagos ir mūsų jaunimą padrąsins pasigirti savo sena kilme.

Visų lietuvių kolonijų atstovai turėtų gausiai sąskrydyje dalyvauti. Į jį turėtų kalbinti ir savo miestų ir apylinkių amerikiečius valdžios pareigūnus atvykti. Jie bus mielai priimti ir jiems bus malonu susitikti Lietuvių Sąskrydyje Amerikos augstųjų valdžios pareigūnų atstovybes. Negalime įsivaizduoti kiek vietos lietuvių vardui tas pagelbės!

Prisimenu laikus, kada buvo sunku lietuviams gauti lietuvių ir Lietuvos vardo paminėjimą. Dabar ta proga yra. Mes turime galimybę ją pasinaudoti. Tat ir pasinaudokime.

Turime gražaus laiko iki birželio 20 ir 21 d. savo atostogas

susitvarkyti, kad Amerikos sostinėje galėtume ir kiek ilgiau pabūvoti. Bet iš artimesnių Washingtonui kolonijų tereikės tik savaitgalį Amerikos sostinėje praleisti, tuo pačiu laiku maloniai padalyvauti istorinėse iškilmėse.

Birželio 20 ir 21 pasimatykim Washingtono, Statler viešbuty, kur dalyvaus visos Amerikos patriotai lietuviai, organizacijų atstovai ir visuomenės veikėjai. Rūpindamiesi lietuvių jaunimu turėtume pasirūpinti, kad ko daugiausia mūsų jaunimo dalyvautų, ypač bankete birželio 20, prasidedančiam 7 val. vakare Presidential Ballrooms puikiojo salė, kurioj dalyvaus per 200 senatorių, kongresmanų ir kitų pareigūnų iš visos Amerikos. Tokios progos seniai laukėme. Ji dabar yra.

RUSAI SIOLO NAUJĄ ORO KORIDORIŲ

Prasidėjus britų-sovietų pasitarimams dėl įvykusių lėktuvų pašovimų, rusai pasiūlė tartis dėl vieno, vietoj buvusių trijų oro koridorių iš vakarų Vokietijos į Berlyną.

GUVERNATORIUS I WASHINGTONĄ

Visus JAV gubernatorių prezidentas Eisenhower gegužės mėn. 4-5 dienomis pakvietė į Washingtoną. Vyriausybės nariai padarys pranešimus ir supažindins su visais ateities planais.

• Vakarų Vokietijos kanclerio Adenauerio vizitas Baltuose Rūmuose laikomas visiškai pasisekusiu. Vokietija pajutusi, kad ji skaitoma patikima sąjungininkė prieš komunizmą ir jai pažadėta įvairios paramos. Pačioj Vokietijoje tas vizitas vertinamas, kaip Adenauerio politikos apvainikavimas.

• Vakarų Vokietijoje išaiskinta plati šnipų organizacija, vadovaujama sovietų pareigūnų. Suimta per 50 vokiečių.

• Jungtinėse Tautose prisaukiantas 5 metams naujas generalinis sekretorius Dag Hammarskjöld. Trygve Lie panašias pareigas ėjo septyniolika metų.

• Sergančių Korėjos karo belaisvių pasikeitime JT komunistams gražins 5800 kareivių, o patys gaus tik 600 savųjų. Ju tarpe tik per 100 amerikiečių.

• Prieš 40 metų įvestas Amerikoje darbo pajamų mokesis visiems JAV gyvenantiems ir uždirbantiems nemažiau kaip \$600 per metus, šimet išaugo į dvidešimt vieno milijardo dolerių sumą.

• Darbo sekretorius Durkin pranašauja, kad šie metai darbininkams bus rekordiniai.

• Balandžio mėn. 10 d. J. Tautose Višinskis savo kalba užbaigė tariamą Rusijos taikos ofenzivą. Jis seniu įpratimu puolė amerikiečius ir reikalavo paleisti NATO.

Vakarų Vokietijos kancleris Adenaueris, sutiktas valstybės sekretoriaus Foster Dulles ir viceprezidento Richard Nixon, vedė pasitarimus Baltuose, Rūmuose ir dabar lankosi įvairiuose Amerikos miestuose.

DIRVA

Lithuanian Weekly, published by American Lithuanian Press & Radio Ass'n VILNIS, Inc. (Non-profit), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telephone: Henderson 1-6344. Issued in Cleveland every Thursday. Editor: Balys Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879. Subscription per year in advance: in the United States — \$5.00 in Canada — \$5.50, elsewhere — \$6.50. Single copy — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas VILNIS, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Džos (Inkorporuota), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: Henderson 1-6344. Išleista Clevelande kas ketvirtadienį. Redaktorius: Balys Gaidžiūnas. Įregistruota kaip antros klasės siunta 1915 m. gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 2 d. įstatymą. Prenumerata metams iš anksto: Jungt. Amerikos Valstybėse \$5.00, Kanadoje — \$5.50, kitur — \$6.00. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

• M. L. Taryba dabar pastoviai kas mėnuo išleidžia po vieną "Keleivio" numerį.

• Dėl senosios kasalėnės Marijos mirties D. Britanijos karalienė Elžbietai II-jai VLIKas pasiuntė užuojautos telegramą.

• Dėl asmeninių sumetimų karo attache Paryžiuje p. pulk. J. Lanskoronskis toliau eiti VLIK kariniojo patarėjo funkcijas atsisakė.

• Kovą mėn. 30 d. Stuttgarte, Pietų Vokietijos radijo paltose, buvo surošyta Oswaldas Kostroba - Skalickio paskaita: "Rytų ir Vidurinės Europos vienybės". Po paskaitos buvo gyvos diskusijos, kuriose dalyvavo Pabaltijo kraštų, čekų, bulgarų, rumunų ir vokiečių visuomenės bei valdžios įstaiigų atstovai. Diskusijų pradžioje buvo pranešta apie "Europa Union" Speyerio įvykusių interesantų sąskrydį. Į jį dalyviai buvo sukvietę privaciai. Iš lietuvių pusės tokį pakvietimą buvo gavęs MLT narys V. Banaitis. Iš lietuvių pusės į paskaitą ir diskusiją, buvo nuvykę: Žalkauskas, Gelzinis, Banaitis ir šimkaitė.

• Sv. Tėvas per nuncių arkivyskupą A. J. Munch BALF įstaiigai Vokietijoje įteikė 5000 markių auką treniriniams šelpiti.

• Balandžio mėn. 19 d. (sekmadienį) šv. Kazimiero parapijos salėje šaukiamas ALB Los Angeles skrypius steigiamasis susirinkimas.

• "Žinomieji Lietuviai" nusistatyta leisti "Amerikos Lietuvių Vardyno" vardu. Knyga linotipuojama, suredaguoti tekstai apie įtraukiamus asmenis siunčiami aprobativumui. Jei kas dar nėra užpildęs klausimų lapų, paskubėkite tai atlikti. To leidinio reikalais rašyti: "Amerikos Lietuvių Vardynas", 9204 S. Broadway, Los Angeles, Calif. Knygą leidžia "Lietuvių Dienos".

• Buvęs Lietuvos Valstybės prezidento A. Smetonos adjutantas pulk. Šliogeris, su šeima, gyvena Australijoje. Šiandienos metu dirba fabrike, o vakarais lanko gimnazijos paskutinę klasę. Tėvas ir sūnus, išgirde vykdomą Vilties-Dirvos namo talką, atsinešė savo nuosirdžių auką.

• Dirvos atstovas Australijoje, Sydney — P. Ambraza pradėjo telkti Vilties namų talkininkus tame tolimam pasaulio kampe.

• Vokiečių patentų įstaiigoje 1951 m. rugpjūčio 24 d. teisininko A. Zarskaus įregistruotas iš-

radimas "Universalpersonen-Wagen" š. m. kovo 5 d. buvo priimtas ir vokiečių "Patent-Blatte" paskelbtas.

Viena Fordo automobilių viešoji firma tuo išradimu susidomėjo ir jau veda pasitarimus.

• Atsiųsta paminėti Juozo Grūšo. PABUCIAVIMAS. Novelės. Išleido Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. 155 psl., kaina \$1.50.

Autorius yra vienas stipriausių Lietuvos novelistų, gambiai iškilęs žmogaus dvasinį pradžią, gausus charakteriais, žodžius kalboje ir stiprus intygoje. "Pabuciavimas" yra geriausias J. Grūšo novelių rinkinys. Gaunama ir Dirvoje.

• Taikytą kaip vėlykinė dovana mūsų mazieliams, lietuviškų knygų rinkoje pasirodė naujas VAGOS leidinys N. Butkienės VELYKŲ PASAKOS. Gausiai iliustruota. Trijų spalvų meniškos viršelis, pieštas dail. P. Osmolskio. Didoko formato. Paravinėjama po 1 dol. Gaunama Dirvoje.

Nuomenės

DĖL SKAUTŲ SKYRIŲ

Labai gražu ir girtina, kad mūsų dienraščiai ir savaitraščiai duoda vietos savo puslapiuose skautiškiems reikalams. Deja, nėra tai tinkamai išnaudojama. Skautų skyriai, vedami laikraščiuose, turėtų papildyti negausią lietuvišką skautišką spaudą ir jokių būdu nenukrypti nuo skautiško kelio. Taip pat tinkamai reprezentuoti skautų organizaciją. Bėda, kad skautų skyrių vedėjai, kai kuriuose laikraščiuose, neturi ne viename ne antrame reikale patyrimo.

1953. III. 26 d. Dirvoje yra iškelta gana tinkamai ir griežtai visos pasitaikančios negerovės. Prie to noriu pridurti, kad reikėtų dar griežčiau reaguoti dėl tų negerovių ir imtis atitinkamų akcijų. Būtų be galo gražu, jei mūsų atsakomąjį laikraštį redaktoriai, neleistų vesti tokių "skautiškų takų", kuriuose pilamos sąslavos ir panašiai. Prie to dar sugėdintų iki paraudonavimo tokius "skautus". Skautų vadai lig šiol nesiėmė jokios akcijos gal dėl to, kad tie skautų skyrių vedėjai nebuvo šiuo reikalu daryti, kad daugiau tokių diskusijų neturėtume. Tuo pačiu noriu atkreipti dė-

mesį dėl nepilno ar netinkamo išnaudojimo skautiškų skyrių. Štai 1953. III. 25 d. "Draugas" "Skautybės Kelias" vedamam pask. A. Valatkaičio minima 30 metų Skautų Aido sukaktis. Pasiūtenkinama tik datų ir redaktorių surašymu. Prie to dar nepamirštama komplementų Vyriausiam Skautininkui (dabartiniam S. A. redaktoriui) ir idealistams. Čia noriu pabrėžti, kad "Skautų Aidas", skautams yra daugiau svarbus, negu tai galima pastebėti iš to chronologo. Kad nepakanka tik komplementų idealistams, bet reikia broliškumo ir paramos ne tik graži žodžiu, bet darbais.

1952 metais Skautų Aidas išgyveno didžiulius sunkumus. Po šesiu numerių galėjo sustoti ejęs. Tuo laiku skautiškų skyrių vedėjai mažai, arba visai nieko apie tai nerasė, nes buvo užimti pašalinėmis problemomis arba smulkios vietinės žinėlės. Ar ne juokinga, jei tada "Skautybės Kelias" talpino žinėlę, kad Cicerio įsisteigė "Šunų" skiltis ir panašiai. Tada pask. A. Valatkaitis rašė apie baisią Diepholzo gimnazijos padėtį "Draugas" 1952. IX. 4. "Skautybės Kelias".... "visi Diepholzo gyventojai gyvena nuolatinėje baimėje, kad vieną gražią naktį išgirs enkavedistų žiaurių beldimąsi į duris arba pamatys į gimnazijos kiemą įvažiuojančius tankus."

Kokį tikslą turėjo šis A. Valatkaičio pagąsdinimas? Ar skautams ar pačiam sau? Skautai, kurie žiūrį į pavojų drąsiai ir ugdo savyje drąsą, tada pagalvoj, kad brolis A. Valatkaitis Chicagoje gyvena nuolatinėje baimėje, kad vieną gražią dieną koks išdykęs skautukas į jo vėdamą "Skautybės Kelias" skyrių nenumestų taip vadinamą "Fire cracker".

Kaip ten būtų, nedovanoti, jei neapgalvotai griebiamasi vieno dalyko užmirštant ir kitą ne mažiau svarbų. Kiek skautams ir visai lietuviškai visuomenei svarbi yra Diepholzo gimnazija, taip pat svarbus yra ir skautams Skautų Aidas ir skautiška spauda. O kur skautiško auklėjimo ir lavinimo reikalai? Ar jie netinka skautų skyriams?

Šiais metais minime 35 metų sukaktį Lietuvos Skautijai ir kitas svarbias sukaktis. Ar pakaks kelių eilučių paminėjimui? Noriu priminti ne vienam vadovui, kad išmokus skautų įstatus ir perskačius skautų istoriją, dar neskaitydam skautu. Davęs įdėję ir gavęs paskaitininko ar skautininko laipsnį, dar nerasi tikrą skautišką setoviklę be skautiško patyrimo ir žinių.

Jeigu skautų vedamieji skyriai turi prisitaikyti prie laikraščio, kuriame jie vedami, politinės ar partinės linijos ir patalauti vien dėl to, kad būtų spausdinami, tada ko greičiausia uždarykite tuos skyrius. Arba tokie "Skautiški Takai ir Keliai" neturės nieko bendro su PLSS organizacija, kuri lig šiol laikosi to pačio tikslo — apjungti skautišką jaunimą po viena vėliava, kurioje įrašyta "Dievi, Tėvynei ir Artimui", nepanaikinant senų principų, papročių ir tradicijų.

Gal perdaug atsiranda vadų ir vadelių, kurie save laiko daugiau išmanančiais apie skautybę, negu pats lordas Baden-Powell, de, ja, išaugę ažuolais sulinksta svyruojančiais berželiais. a. b.

AUSTRALIJOJ LIETUVIAI JIEŠKO SAVO GIMINIŲ

P. Kruklytė - Mickevičienė, gyv. 71 Jacobs St., Bankstown — NSW — Australia, jieško šių giminių USA:

Sesers Marijos Kruklytės-Tokarsky išvykusios į USA — Pittsburgh 1929 metais. Taip

KAI DEŠINĖ NEŽINO, KĄ DARO KAIRĖ

DRAUGAS (Nr. 73) savo bendradarbio Vytauto Seirijo žodžiais "painformavo" apie "Tautinės Sąjungos suvažiavimą ir kitus dalykus." Tačiau kaip iš neva apžvalginio to rašinio turinio matyti, DRAUGUI ir jo bendradarbiui ne informacija rūpi, o paskleidimas prieš Tautinę Sąjungą neapykantos ir prasimanymų.

Ir šį kartą DRAUGAS pakartoja seniai jo praktikuojamus prieš tautinio nusistatymo žmones kaltinimus: Girdi, kodėl jų spaudoje dažnokai puolama Katalikų Bažnyčia. DRAUGAS tą prasimanymą dažnai kartoja, bet konkrečiai niekad nenurodo, kur ir kada tautinės minties spaudoje Katalikų Bažnyčia buvo puolama. Nenurodo, nes neturi ką konkrečiai nurodyti. Laikraštis savo skaitytojus gasdina ne esamų dalyku, o šėšėliu. Tai viena. Antra, bekartodamas vis tą patį prasimanymą, jis, matyt, laikosi principo, kad dažnai kartojamas melas taps tiesa...

DRAUGO ir jo bendradarbio (prasimanymai) neapykanta prieš tautininkus siekia gana toli, kurie slypi, kad ir šiuose žodžiuose:

"...Lietuvos laisvinimo darbas gerokai aptriušęs. Kai kas porina, jog jei šiame pasaulyje nebūtų tautininkų, ratai lengviau slinkytų..."

"...Tik norėtųsi, kad, vykstant tam pačiam tikslui, tautininkai nevengtų bendro kelio ir nebandytų išversti sunkiai riedančio vežimo..."

Tai drąsi netiesa ir kitų "nuopelnų" suvertimas tautininkams. Tautininkai nevengia bendro kelio. Jie sutartinai tebestumia Lietuvos laisvinimo ratus. Priešingai DRAUGO tvirtinimui, ne tautininkai bando išversti tuos sunkiai riedančius ratus, o žinomų grupės iš DRAUGO numylotojo dešinio sparno. Tik jos

vingia bendro kelio, sutartinai stumti laisvinimo ratus, nes joms mieliau į tuos ratus basius kaisioti.

Ne vadistiniai principais tautininkai tuos Lietuvos laisvinimo ratus stumia. DRAUGAS nenori matyti kitų įsitikinimų atžvilgiu tikrovės, gyvena žinomais įtarinėjimais. Pasirodo, jam ir jo bendradarbiui mieliau būtų gyventi, jeigu kiek kitaip galvojančių, negu jie, tautininkų šiame pasaulyje visai nebūtų. Tuos savo neapykantos tautininkams žodžius jie dėsto neva kitų lūpmis.

Reikia tik stebėtis tokia neapykanta "vienintelio tautinės ir tikrąsios minties lietuvių dienraščio pasaulyje" tautininkams ir tokiomis totalitarinėmis mintimis skiltyse kitokių įsitikinimų žmonių atžvilgiu. Šitokia "meile" artimui DRAUGAS (nors skelbiasi atstovaujantis krikščioniškuosius principus) tikrai nepažės eiti visiems bendru lietuviškuoju keliu.

Be to, reikia stebėtis DRAUGO redaktorių nenuseklumu. Tame pačiame dienraščio puslapyje (3-čiame), kur įdėta kalbama "informacija" apie Tautinę Sąjungą, laikas nuo laiko telpa rašinių apie VLIKo, ALTO veiklą bei Lietuvos laisvinimo žygius. Visuomet ten nušviečiama, kad Lietuvos laisvinimo darbas varomas ko geriausiai. Gi šį kartą tame pat savo puslapyje DRAUGAS teigia, kad tas darbas šiuo metu gerokai aptriušęs. Ir patikėk dabar kuo, kai dešinė nežino, ką daro kairė...

J. Vadeikis

Patar: kaimynui prenumeruoti DIRVĄ!

TALIS STUDIO

dabar jūsų kaimynistėj
7106 Superior Ave.
Tel. HE 2-0144

Bet kuriuo laiku, bet kokios rūšies foto patarvimas Jums.

Modernūs portretai, vestuvės, šėšėliai, vaikų ir kitos nuotraukos.

FOTOGRAFIJOS MEISTERIS
Europinių žurnalų ir filmų valdžiu fotografai, dabar CLEVELANDE.

Patarnauk Coke namuose... padaryk vaisingumą lengvą

Amerikiečių kartos pamėgo šį skanų atgaivintą. Taip lengvas patarnauti, Coca-Cola yra mėgstamas žmonių pasirinkimas visur.

BOTTLED UNDER AUTHORITY OF THE COCA-COLA COMPANY BY CLEVELAND COCA-COLA BOTTLING COMPANY

"Coke" is a registered trade-mark. © 1953, THE COCA-COLA COMPANY

LIETUVIŲ DIENOS

Iliustruotas mėnesinis žurnalas, leidžiamas lietuvių ir anglų kalbomis, užsisakyti visiems. "Lietuvių Dienos" duoda kiekviename numeryje per 40 puošnių, įdomių ir aktualių nuotraukų iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo ir veiklos. "Lietuvių Dienų" kiekviename numeryje skaitytojas ras įdomių ir aktualių straipsnių, beletristikos ir informacinės medžiagos iš pasaulio lietuvių gyvenimo. "Lietuvių Dienos" turi angliską skyrių, parašai po nuotraukomis duodami abiems kalbomis, todėl šis žurnalas prieinamas ir čia gimusiems bei kitataučiams. "Lietuvių Dienų" vienas numeris siunčiamas susipažinimui nemokamai, prisiuntus savo adresą. Metinė prenumerata 4.00 dol. Administracijos adresas: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 8, Calif.

TUOJ ISIGYKIT ŠIAS KNYGAS!

Aušrelė (elementorius)	2.25	Our Country Lithuania	5.00
Step. Zobarskas		V. Augustinas	
Aukštųjų Šimonių Likimas	3.50	Po Tėvynės dangum	
Ieva Simonaitytė		Žodžiai vylys Nemunėlio.	
Anglų kalbos gramatika	2.00	Paveikslai V. Augustino	2.00
J. Kukanauza		Petras ir Liucija	
Anderseno pasakos	2.00	Romain Rolland	1.25
Anglų kalbos gramatika	1.00	Pasaulio Lietuvių Žinynas	
V. Kamantauškas		Anicetas Simutis	5.00
Aukso kirvis	2.50	Princas ir elgeta	
Juozas Švalistas		Mark Twain	1.25
Barabas	2.25	Pirmas rūpestis	
Paer Lagerkvist		Jurgis Janušas	2.00
Balutis	1.50	Pragaro pošvaistės	
J. J. Bačiūno leidinys		V. Alantas	3.50
Baltaragio malūnas	2.50	Partizani už gelež. uždangos	
K. Boruta		Daumantas	2.50
Broliai Domeikos	2.50	Per Klausčių ūlytėlę	
L. Dovydenas		Liudas Dovydenas	2.20
Buriavimas ir jūrininkystė	2.00	Pictų vėjelis	
B. Stundžia		Vytė Nenunėlis	1.60
Didžiosios atgailos	3.50	Paklydę paukščiai I	
R. Spalis		Jurgis Janušas	2.20
Doleris iš Pittsburgho	0.80	Paklydę paukščiai II	
Stepas Zobarskas		Jurgis Janušas	2.50
Daili saulytė	0.50	Petras Širvokas	
Gatvės Berniuko Nuotykių	5.00	Juozas Švalistas	2.75
R. Spalis		Raudonasis Tvanas	
Gimdytoja	1.75	Ignas Šeinius	3.50
Francois Mauriac		Raidoni batukai	
Giesmė apie Gedimį	2.00	Jurgis Savickis	1.50
B. Bruoga ir V. Petravičius		Ramybė man	
Gintariniai vartai	2.00	J. Kėkštas	0.80
N. Mazalaitis		Raguvos malūnininkas	
Gimtojo žodžio baruose	1.50	V. Tamulaitis	0.25
P. Jonikas		Sudie, pone Čipse	
Gyulių ūkis	1.00	James Hilton	0.75
George Orwell		Šilkai ir vilkai	
Hafo pasakos I ir II dalis	2.75	Runcė Dandieris	1.00
Kazimieras Sapieha	2.50	Saulės laikrodžiai	
B. Bruoga		Henrikas Nagys	1.00
Karoliai	2.50	San Michael knyga I	
Guy de Maupassant		Axel Munthe	2.50
Kaip jie mus sušaudė	1.80	San Michael knyga II	
J. Petrulis		Axel Munthe	2.50
Kuprelis	2.00	Sventieji akmenys	
Ignas Šeinius		Faustas Kirka	2.00
Kalorijo ir doleriai	2.00	Sventoji Lietuva	
Vilius Bražvilis		Jurgis Savickis	3.00
Kryžkelės	3.50	Sventoji Inga	
A. Vienuolis		A. Škėma	2.50
Konradas Valenrodas	1.50	Tarp žalsvų palapinių	
Adomas Mickevičius		P. Kesininas	3.00
Lyrika	2.00	Tėvų pasakos	
K. Binkis		A. Giedrius	1.90
Lietuva	2.75	Tolimieji kvadratai	
A. Bendorius		J. Grišmanauskas	2.00
Lietuvių Literatūra	2.00	Tautosakos Lobynas	
Pranas Naujokaitis		J. Balys	3.00
Lietuvių Tautos Kelias	3.00	Tomas Nipernadis	
M. Biržiška		August Gailit	2.50
Lietuvių kalbos vadovas	4.50	Trylika nelaimių	
Red. prof. Skardžius		R. Spalis	1.25
Lietuviškos pasakos	2.50	Tarp pelių ir vyrų	
J. Balys		John Steinbeck	1.25
Lietuvių poezijos antologija	6.00	Tėvelių pasakos	
J. Aistis ir A. Vaičiūnaitis		A. Giedrius	0.20
Lekučio atsiminimai (jaunimui)	1.50	Ugnies pradėjas	
A. Giedrius		Balys Rukša	1.00
Lietuvių archyvas	3.00	Velykų pasakos	
Bolševizmo metai		N. Butkienė	1.00
Lietuvos Valstybės Konstitucijos	0.70	Vidurnakčio vargonai	
Lietuva tironų Pančiuose	1.50	Ceslovas Grincevičius	1.50
B. T. Dirmeikis ir V. Rastėnis		Vincas Krėvė Mickevičius	
(Jonas Andrius ir Petras Syvius)			
Mažasis Lietuviškai	2.50	Vaikų knygelė	
Angliškų žodynas	2.00	M. Valančius	1.80
Vilius Peteraitis		Vieneri metai ir viena savaitė	
Metūgės	1.00	B. Gaidžiūnas	1.50
B. Pakelevičiūtė		Varpai skamba	
Mėnuo vad. medaus	2.50	Stasius Būdas	2.50
N. Mazalaitis		Vyturėliai Laukuose	
Meškiukas Rudosiukas	2.00	Vikt. Šimaitis	0.75
Vytė Nemunėlis		Taupioji Virėja	
Namai ant smėlio	2.00		
J. Gliuda		Užuovėja	
Nemunas	2.50	M. Katiliškis	3.50
St. Kolupaila		Žemaitių žemė	
Neramu buvo Laisvės Alėjoj	1.50	A. Vilainis	1.50
B. Daubaras		Žemaitių krikštas	
Visos knygos siunčiamos paštu. Užsakant pinigus siųskite		P. Abelkis	3.50
DIRVA, 1272 East 71 St.		Žvaigždėtos naktys	
		Augustaitis-Vaičiūnienė	1.00
		Žmonės ant vieškello	
		Lilada Dovydenas	1.00

AR RŪPINATĖS SAVO VAIKAIS?

Jei taip, tai nedelsiant užsakykite savo vaikams jų laikraštį

TĖVIŠKĖLĖ

Metams tik 3 doleriai.

Rašykite šiuo adresu:

Tėviškėlė,
2313 West 91 St.,
Chicago 20, Ill.

ANDRIUS KUPREVIČIUS

(Jo koncerto, balandžio mėn. 18 d., Clevelande, proga)

Pianistas Andrius Kuprevičius yra vienas iš tų, apie kuriuos kalbama, kad "yra gimę po laimingą žvaigždę." Jis krei- po muziką dėmėsį į save dar savo studijų Kauno Valstybinės Konservatorijos metu. Pirmaisiais savarankiškais piano koncertais išdėlio į pirmąjį pasaulio šios srities mūsų menininkus. Per nepilną penkiolika muzikos karjeros metų, Andrius Kuprevičius jau keliauja per trečią kontinentą, savo nuostabių menu žavėdamas tautiečius ir sve-timuosius...

Andriaus Kuprevičiaus muzikinis gyvenimas prasidėjo, galima pasakyti, nuo to momento, kai jis pirmą kartą išvydo šio pasaulio šviesą, nes jo gyslois srovenoj menininko kraujas, paveldėtas iš motinos muzikės ir tėvo dailininko. Tėvų meniškoji aplinka ir kūrybinės nuotaikos anksti pažadino būsimą pianis-to pasamoneje glūdinčias kūry-bines jėgas.

Pirmuosius žingsnius į muzikos garsų pasaulį Andrius Kuprevičius žengė savo gerosios motinos vadovybėje, o pagrindines muzikos studijas išėjo Kauno Valstybinės Konservatorijos, prof. V. Ružickio vado-vaujamaj fortiepiono klasėje. Konservatoriją baigė 1938 m. pavasarį. Tada pianistas kompo-zitorius prof. Vladas Jakubėnas taip rašė "Lietuvos Aids": — "Andriaus Kuprevičiaus pirma-sis pasirodymas daro garbę ir jo mokytojui ir įstaigai, jį iš-auklėjusiai"...

Tolimesnis A. Kuprevičiaus muzikinis gyvenimas jau vyksta karo audrų, okupacijų ir tremties sūkuriuose. Ramus kūrybinis darbas po Tėvynės dan-gum buvo labai trumpas, kon-certuojant, mokytojaujant Vil-niaus muzikos mokykloje ir va-dovaujant muzikos skyriui Kau-no Valstybiniam Radiofone. Ta-rytum naujasdamas dar kartą artėjant Raudonojo Siaubo grės-mę, A. Kuprevičius, 1942 m. ga-lė, muzikos studijų priedangą, išvyko į Vieną, tūla laiką susto-damas Berlyne, kur vargoninin-kavo lietuvių pabėgėlių bažny-čioje. Vėliau tęsia savo srities studijas Karlsbade bei Vienoje, o karo pabaigos sulaukia Volra-lbero kalnuose, Austrijoje, prie gražiųjų Bodeno ežero krantų.

Tremties dienas mūsų pianis-tas praleido pašvęsdamas išim-tinai savo menui: gilino forte-piono studijas, ruošė savąj re-per-tuarą, laikas nuo laiko kon-certavo austrams, vokiečiams ir savo tautiečiams. Tremties me-tais A. Kuprevičius ruošė ke-liašedim piano rečitalių Aus-trijai ir Vokietijos koncertinėse salose bei juų radio studijose. Tie koncertai parodė, kad pianisto studijos bei pasirušimas kietais tremties metais, buvo sunaudota labai naudingai: jis darė nuostabią pažangą, kuri įgalino mūsų menininką iškilti svetimaucijų tarpe. Visi A. Kuprevičiaus koncertai praėjo gra-ndu pasisekimu ir gražiausiais įvertinimais svetimųjų spaudoje. Kaip buvo svetimųjų įvertin-timas mūsų pianistas, parodo kad ir tokia austrų kritiko J. Un-fried recenzija, atspausdinta "Linzer Volksblatt", po koncer-to tame mieste:

"...Pianistas su visais pri-valumais: kristolinis švaru-mas greičiausiose pasažuose, neįtikėtinas skambesio pilnu-mas šale švelniausiai skam-bancio pianissimo, neįlystantis tikrumas dideliuose žuoliuose. Nepaprasta intuityja poetiš-kajam fortepiono tonui ypa-tingai išryškėjo šopeno kūri-niuose."

Tokiais ir panašiais kritikų at-siliepimais buvo palydėti visi A.

Kuprevičiaus koncertai tiek Aus-trijoje, tiek Vakarų Vokietijoje. Taip rašė austrų kritikai, kurie svetimauciams menininkams yra labai šykštūs. Ir nestebėti-na. Juk tame krašte gyveno ir kūrė Mozartas, Beethovenas ir ki-ti muzikos genijai, kurių kūry-binis kultas tebėra toks pat di-delis, kaip ir anomis dienomis, kada jie gyveno bei kūrė...

Tremties metais A. Kuprevičiaus gyvenime įvyko reikšmin-gas įvykis, jo tolimesnį kūry-binį karjerą turėjęs didelės reikšmės. 1946 m. rudenį jis da-lyvavo Tarptautiniame Muzikos Festivalyje, Ženevoje, kuriame, tarpe 400 įvairių sričių muzikų, dalyvavo per 150 pianistų, ge-riausią pokario metų Vakarų Europos jaunųjų pianistų at-ranka. Po kelių varžybų, į baig-mės koncertą pateko tik 12 pia-nistų, tarpe kurių buvo ir mūsų Andrius Kuprevičius! Mūsų pia-nisto didžiulis laimėjimas sutei-kė jam ne tik pasitikėjimą sa-vomis jėgomis, bet taip pat su-sidarė galimybes patekti į kitų kraštų muzikos pasaulį. Dar jam būnant Šveicarijoje, buvo pa-kviestas koncertuoti to krašto žymesniuose miestuose. Konkur-so pasekoje susidarė galimybė be jokių ap sunkinimų išvykti į Argentiją, kurion 1947 m. ru-denį ir išvyko.

A. Kuprevičius nuvykęs į Ar-gentiną, pastoviai apsigyveno Buenos Aires. Mums teko gir-dėti, kad mūsų pianisto gyve-nimas po Pietų Kryžiaus dan-gum, bent pradžioje, nebuvo len-gvas. Ir jis turėjo išgyventi sun-kumų, kuriuos išgyveno arba te-liašedim piano rečitalių Aus-trijai ir Vokietijos koncertinėse salose bei juų radio studijose. Tie koncertai parodė, kad pianisto studijos bei pasirušimas kietais tremties metais, buvo sunaudota labai naudingai: jis darė nuostabią pažangą, kuri įgalino mūsų menininką iškilti svetimaucijų tarpe. Visi A. Kuprevičiaus koncertai praėjo gra-ndu pasisekimu ir gražiausiais įvertinimais svetimųjų spaudoje. Kaip buvo svetimųjų įvertin-timas mūsų pianistas, parodo kad ir tokia austrų kritiko J. Un-fried recenzija, atspausdinta "Linzer Volksblatt", po koncer-to tame mieste:

"...Pianistas su visais pri-valumais: kristolinis švaru-mas greičiausiose pasažuose, neįtikėtinas skambesio pilnu-mas šale švelniausiai skam-bancio pianissimo, neįlystantis tikrumas dideliuose žuoliuose. Nepaprasta intuityja poetiš-kajam fortepiono tonui ypa-tingai išryškėjo šopeno kūri-niuose."

Fondo vadovybė sudarė galimy-bes Andriaus Kuprevičiaus skambinimo meną išgirsti ir Clevelando lietuviškajai bend-ruomenei. Tik apgalvėta, kad šiam reikšmingam koncertui pa-sirinkta gera, tik maža Cleve-lando Konservatorijos salė!

Mūsų pianisto pirmieji piano rečitaliai Dėdės. Samo krašte vyksta palankiam ženkle. Ame-rikinė spauda jo meną vertina tuo tarpu santūriai, bet teigia-mai. Didžiojo "New York Times" muzikinis kritikas, Noel Strauss, A. Kuprevičiaus kon-certą tarp kita ko, taip įvertino:

"Šis rimtas jaunas meni-ninkas, koncertavęs Europoje ir Pietų Amerikoje, patiekė rūpestingai parengtus kūri-nius, kuriuose jis išryškėjo turis daugiau kaip vidutinę pianisto dovaną, vietomis sie-kiančią tikrai augšto lygio."

Savo recenziją kritikas baigia tokiomis žodžiais:

"Jo pildyta programa visą laiką kėlė dėmesį, ir ypač dėl kuklaus, visiškai nuosirdaus pianisto dėmesio savo darbui ir dėl jo skambinimo persun-kušio lirizmo."

Amerikos santūrumas iš ki-tų kraštų atvykusių menininkų atžvilgiu suprantamas. Kiekvie-nas menininkas, atvykęs iš kitur į Dėdės Samo kraštą, amerikie-čių manymu, "turi pradėti vis-ką iš naujo" ir gauti jų, ameri-kiečių, pripažinimą. Toksai "pri-pažinimas" suteikiamas tada, kai už svetimšalio menininko pėčių atsistoja įtakingas vado-vas — impresario... Tą pačią kliūtį turės nugalėti ir mūsų pia-nistas. Kol tai bus pasiekta, mes savo menininką, žengiantį į ame-rikinį muzikos pasaulį, remkime mes, lietuviai. Įsidėkime visi, kad garsėdamas Andrius Kupre-vičius amerikiečių tarpe, tuo pat metu garsina lietuvių ir Lietu-vos vardą! Žinantieji teigia, kad Lenkijai laisvę iškovojo ar bent žymiai tą kovą palengvino jų genialusis pianistas Ignas Pa-derewskis (senųjų lietuvių tei-gimų — lietuvis Ignas Poderis nuo Rietavos). Panašų vaidmenį gali suvaidinti ir mūsų Andrius Kuprevičius, nes jo koncertai mums gali būti labai reikšmin-gi. Apie jo koncertų paskirtį sa-vo laiku yra labai gražiai pasa-kiusi Innsbrucko "Tiroler Ta-geszeitung" kritikė, Dr. Alberte Riesler, kurios žodžius čia ir pa-kartojū:

"A. Kuprevičius yra vienas iš nedaugelio pianistų, kurių koncertai atlieka augštesnę misiją ir pilnai pateisina savo egzistenciją"...

Andrius Jogaudas

Lietuvių Enciklopedija Bostone

Buvo skelbta, kad Lietuvių Enciklopedijos pirmasis tomas pasirodys dar šį pavasarį. Kad tai įvyktų, nemaža organizacinio ir redakcinio darbo jau buvo atlikta.

Pirmojo tomo išleidimą visų pirma sutrukdė Amerikos lietu-vių spaudoje Enciklopedijos rei-ka-lu kilusi polemika. Dabar jau galima tarti, kad visi tie rašiniai darbo nesugriovė. Atvirkščiai, Lietuvių Enciklopedijos išleidi-mo klausimą jie gerokai išjudi-no ir išpopuliarino. Neįgiama to-j polemikoje buvo gal tik tai, kad ji prasidėjo tuo metu, kada bu-vo bandoma surinkti Enciklope-dijos prenumeratorių minimu-mą, įgalinti ją leisti. Greičiau-sia tų kalbų paveikti, kai kurie tautiečiai nesiskubino Lietuvių Enciklopedijos prenumeruoti, todėl ir pirmasis tomas pasiro-dys kiek vėlesniu terminu. Ta-čiau šia proga malonu atžymėti, kad mūsų visuomenė jau pasisa-kė už Lietuvių Enciklopediją. Tai rodo kasdieną augantis En-ciklopedijos prenumeratorių skaičius.

Kol nebuvo išryškėjęs platin-i-mo klausimas, buvo suvaržyta ir Lietuvių Enciklopedijos leidykla. Neatsisakant sumanymą įgyven-dinti, buvo galvojama, kad su negausiu prenumeratorių skai-čium pirmuosius tomus teks spausdinti ne savo spaustuvė-j. Tačiau dabar jau yra nupirkts visos reikalingos spausdinimo mašinos, Enciklopedijos spaus-tuvė baigiama įrengti.

Lietuvių Enciklopedijos lei-dykla kuriasi Bostone. Apsipre-šta, kad šiame Amerikos mokslo ir kultūros centre bus tinkamos sąlygos ir Lietuvių Enciklope-dijai tarpti. Gal savaime supran-tama, kad sava Enciklopedijos spaustuvė spartins darbą ir pa-greitins to didžiulio veikalo iš-leidimą. Spaustuvės įrengimo darbai šiomis dienomis bus baig-ti. Kai tik susitelks medžiaga, tuoj prasidės L. Enciklopedijos pirmųjų tomų spausdinimas.

Lietuvių Enciklopedijos lei-d-mo sąlygoms išryškėjus, Bostone kuriasi ir Enciklopedijos redak-cija. Vyr. redaktorius prof. Vac-lovas Biržiška jau prieš keletą savačių atvyko iš Washingtono ir pradėjo dirbti. Čia pat gyve-na L. Enciklopedijos redaktorius Dr. J. Girmis ir sekretorius Sta-sys Santvaras. Bostone ir jo apylinkėse gyvena ir daugiau Enciklopedijos bendradarbių, kurie taip pat jau įsijungė į dar-bą. Vyr. redaktorius ir leidykla tariasi su kitais redaktoriais, kurie artimiausiu laiku turėtų atsikelti į Bostoną. Redakcijos branduolys skubama sudaryti, kad redakcinis darbas galėtų bū-ti dirbamas sklandžiai ir visu rimtumu. Reikia atžymėti ir tą faktą, kad Bostone gyvena ne-mažas būrys lietuvių intelektual-ų, kuriuos tikimasi po truputį įjungti į Liet. Enciklopedijos leidimo darbą. Žinoma, kvieči-a mi ir kitur gyvenančius lietu-viai mokslininkai L. Enciklopedijos bendradarbiauti.

Bagiant pranešimą apie L. Enciklopedijos kūrimąsi Bosto-

ne, dar kartą tenka priminti lietu-vių visuomenei, kad niekad nėra vėlu įsirašyti į Lietuvių Enciklopedijos leidėjus — į jos prenumeratorių. Kas greičiau tai atliks — tas pagreitins ir palengvins L. Enciklopedijos iš-leidimą. Kad Lietuvių Enciklo-pedija būtų pakankamai tobula, didelė ir vertinga, kad ji aprėp-tų visas mokslo, meno ir visuo-meninio veikimo sritis, kad joje būtų sutelktos svarbiausios li-tuanistinės vertybės, reikia, kad ją remtų daugumas lietuvių, ku-rie nūdien gyvena laisvajame pasauly.

Lietuvių Enciklopedijos sky-rių redaktoriai, bendradarbiai, platintojai ir visi tautiečiai, ku-rie L. E. turi vienoklų ar kito-kių reikalų, prašomi nuo šiol ne-rašyti laišku į Brooklyną, o kreiptis šiuo pastoviu adresu: Lietuvių Enciklopedija, 366 W. Broadway, So. Boston 27, Mass.

Bagiant pranešimą apie L. Enciklopedijos kūrimąsi Bosto-

Koncertas Rochestery

Mūsų žymusis pianistas And-rius Kuprevičius kovo 29 d. kon-certavo Rochestery, YWCA au-ditorijoje.

Prie ligšiolinių puikių atsilie-pimų apie šį pianistą lietuvių ir amerikiečių sapdo prisidėjo dar pora recenzijų, tilpusių di-džiūsiuose Rochesterio dienra-šiuose.

"R. Times Union" muzikos kritikas p. G. H. Kimball parei-škė, kad pian. Kuprevičiaus de-biutas Rochestery atitiko anks-čiau spaudoje pasirodžiusiems jo talento įvertinimams. Buvo atkreiptas dėmesys į tai, kad šis menininkas, nežiūrint savo puikių, išbaigtos technikos, į programą neįjungia tokių kom-pozicijų, kuriose turėtų progos pademonstruoti tik virtuozinius savo sugebėjimus, bet renkasi kūrinius, iš kurių išgauna tiek daug gyno muzikinio grožio. Kritiko nuomone, pian. Kupre-vičius yra vienas iš nedaugelio muzikų, sugebantių taip tobulai perduoti Bach'o G-dur Prancū-zišką Suitą. Ypatingai pabrėž-tas pianisto muzikinis įsijauti-mas interpretuojant Brahms'ą. Bendras įvertinimas nepaprastai geras.

"R. Democrat & Chronicle" muzikos kritikas p. N. Nairn at-kreipė dėmesį į nuosirdų, pavir-šutiniškomis manieromis nesidangstantį pian. Kuprevičiaus skambinimą, spalvingą toną ir efektingus niuansus, tačiau, ne-pagrįsdamas savo nuomonės at-skirų veikalų išpildymo kritika, jis pareiškė, jog pianistas "dar nėra atsiekęs tos kibirkštės, ku-ri parodo virtuozą". (Malonu pa-žymėti, kad šio kritiko nuomone Amerikoj pagarsėjusios Roches-terio Konservatorijos profesorų ir muzikų tarpe nėra rimtai ver-tinama). Kai kurje šio kritiko pareiškimai duoda pagrindą ma-nyti, kad tokią rezervuotą ir kiek nepalankią kritiką laikyse-ną nulemė išvirsinės koncerto rengimo aplinkybės ir tas faktas, jog pianisto pavyrdė dar nėra tiek pagarsėjusi, kaip pvz., Ru-binstein ar Horowitz.

Čia kyla klausimas, ar mes patys, kaip lietuviai, pakanka-mai padedam savo talentingam menininkui, pirmą kartą koncer-tuojančiam šiame milžiniškos konkurencijos krašte.

Dažnai kartojam, kad mes, kaip maža tauta, pasauly galim pasireikšti tik savo kultūrinė-mis vertybėmis, bet laikas su-prasti, kad liaudies daina ar tautinis šokis tai dar ne viskas, ku-mes galim atkreipti į save svetimaucijų dėmesį. Kai žmo-gus savo pastangomis, nežiūrint visų tų smūgių ir pergyvenimų, kurie ne vieną iš mūsų dvasi-niai palažė, iškopia į tokias meninio sugebėjimo augstumas kaip pian. Kuprevičius, turėtu-mėm jausti nors dalinę atsako-mybę dėl jo koncertų pasiseki-mo ir stengtis nuimti nuo jo pe-čių nors techniškus ir finansi-nius koncertų rengimo sunku-mus. Jei savo tarpe nerandam pakankamo susidomėjimo ins-trumentaline muzika, jauskime pareigos atkreipti į jo koncer-tus tos rūšies meną vertinančių svetimaucijų dėmesį, nes pian. Kuprevičiaus gastrolių šiaurės Amerikoj neturėtų būti tik lietu-vių kolonijų kultūrinį veikimą pajavirinantis įvykis.

Rochesteriečiai nesidžiūvoja čia pianistui sudarytomis sąly-gomis: rečitalis vyko ne vienoj iš žinomiausių šio miesto kon-certo salų, publika sudarė tik apie 200 žmonių. Tačiau viskas buvo organizuota gan trumpu laiku; parūpintas specialus kon-certinis instrumentas ir akusti-niai gera auditorija, pasirūpin-ta, kad bent ketvirtadalis publi-kos sudarytų amerikiečiai sve-čiai. Reikia pažymėti, kad Ro-chesterio lietuvių kolonija labai maža, lyginant su New Yorko, o ypatingai su Toronto, kur į pianistui rečitalį atsilankė toks pat asmenų skaičius.

Muzikos mylėtojai pianisto Kuprevičiaus koncertai Roches-tery buvo giliaus estetinio džia-gsmo šventė, lietuviui — dvasi-nis sustiprinimas.

D. M.

Tomas Nipernadis

Juo toliau, juo daugiau mūsų-kės leidyklos vis persispausdina geresniųjų verstinių knygų, sa-vo metu pirmosiomis laidomis išėjusios Lietuvoje. Tokia yra ir Augusto Gailičio, Estijos lat-vio, novelių romanas Tomas Ni-pernadis, dabar perspausdintas "Terros" (314 psl., su žiupsniu žnių apie patį autorių).

Knyga žinoma ne tik Estijo-je: ji išversta ir į didžiulias kal-bas (vokiečių, anglų) ir rikiuo-jama į tą pačią gretą, kur ir Eulenspiegelis, Goeta Berlingas, de Costerio vaizduojamieji hero-jai, net ir pats didysis ispanas Don Kichotas.

Knygą sudaro 8 novelės, kurių vyriausias herojus yra Tomas Nipernadis (tik "Motutėje Kad-ri" jis nepasirodo; čia pasako-jama apie keistą dvarininkę, į kurios trigubą šventę jis pris-tato kiek vėliau).

Tomas Nipernadis, tas sudžiū-vęs ir ištisęs žmogus, pasirodo ir dingsta. Čia jis įsimyli, čia jį įsimyli ir seka moterys, nes jis vilioja jas savo keistais pasako-jimais ir keistu elgesiu. Pripa-sakojęs nebūtų dalykų, prisigy-ręs, prinuotykiavęs, sukėles, su-judinęs žmones, apsimetęs ne-tuo, kas besas, jis dažnai bėdon-patenka ir yra priverstas sku-biai nešintis. Kai jis, plaukda-mas sielais ir sustojęs Kudisimo

ne, dar kartą tenka priminti lietu-vių visuomenei, kad niekad nėra vėlu įsirašyti į Lietuvių Enciklopedijos leidėjus — į jos prenumeratorių. Kas greičiau tai atliks — tas pagreitins ir palengvins L. Enciklopedijos iš-leidimą. Kad Lietuvių Enciklo-pedija būtų pakankamai tobula, didelė ir vertinga, kad ji aprėp-tų visas mokslo, meno ir visuo-meninio veikimo sritis, kad joje būtų sutelktos svarbiausios li-tuanistinės vertybės, reikia, kad ją remtų daugumas lietuvių, ku-rie nūdien gyvena laisvajame pasauly.

Lietuvių Enciklopedijos sky-rių redaktoriai, bendradarbiai, platintojai ir visi tautiečiai, ku-rie L. E. turi vienoklų ar kito-kių reikalų, prašomi nuo šiol ne-rašyti laišku į Brooklyną, o kreiptis šiuo pastoviu adresu: Lietuvių Enciklopedija, 366 W. Broadway, So. Boston 27, Mass.

STIPENDIJOS NORINTIEMS STUDIJUOTI UŽ J.A.V. RIBŲ

Pasitaiko lietuvių studentų, kurie norėtų ir turimomis kva-lifikacijomis galėtų pasinaudoti stipendijomis teikiamomis stu-dentams, norintiems studijuoti Europos ir kitų kontinentų uni-versitetuose.

Iš kandidatų tokioms stipen-dijoms reikalaujama, kad pir-moje eilėje jie būtų J. A. Vals-tybių piliečiai ir mokėtų tos šalies kalbą, kurioje numato stu-dijuoti.

Iš atvykusių tremtinių jau-nimo dauguma moka svetimas kalbas, bet jų dar maža tėra J. A. Valsitybių piliečiai. Iš kitos pusės J. A. Valsitybėse gimusieji lietuviai studentai lengvai ga-lėtų tomis stipendijomis pasi-ta, kad bent ketvirtadalis publi-kos sudarytų amerikiečiai sve-čiai. Reikia pažymėti, kad Ro-chesterio lietuvių kolonija labai maža, lyginant su New Yorko, o ypatingai su Toronto, kur į pianistui rečitalį atsilankė toks pat asmenų skaičius.

Muzikos mylėtojai pianisto Kuprevičiaus koncertai Roches-tery buvo giliaus estetinio džia-gsmo šventė, lietuviui — dvasi-nis sustiprinimas.

Lietuvos Gen. Konsulas New Yorke

lūšnoje, įsimyli Lokę, išplau-kiantį jį bando sekti Habaha-neso Mallė. Tris brolius Krotu-sus, visus tris tinginius ir trokš-tančius lengvai pralobti, jis kvai-lino, kol įvarė į bėdas ir tie griebėsi baslio; hamsuniški mei-lės nuotykiui su Tralla ir Ella, pelkių sausinimas, vargoninka-vimas Kadrės šventėse, kelionė su Kate ir pasakojimai apie Ka-tarinos Jės laivus — visa tai iš tiesų visomis nuotaikomis daž-nai užkrečia skaitytoją hamsu-nišku klaidžiojančio bastūno jausmu. Keistas tas Nipernadis, ir keisti tie žmonės, su kuriais jis susitinka; tie tiki jo melu, ir mes dažnai norėtume tikėti, kad tie su juo bendraują žmonės perdaug naivūs, jog jie tiki ši-tuo melagiu nuotykiuotoju, bet ir patys imame tikėti, kad šitaip turi būti, nes visas Gailičio kny-gos pasaulis sudarytas iš to fan-tastinio žmonių tikėjimo, pagar-dinto humoru ir padažyto juode-siu, kuris tarpais prisisunkia iš Nipernadžio melo. Tik knygos paskutinieji puslapiai išduoda visą paslaptį, kai, žiemai užei-nant, nuotykių pėdsakai Niper-nadž atsiveja žmona ir įsimašo į paskutinį jo nuotykių.

Jei knygos vyriausias veikė-jas būtų tik nuotykiuotojas, tik-riausia, kad kritikai nebūtų la-bai lengva širdimi iškėlę jo į augštybes. Skaitydami knygą, mes priversti ne kartą kelti klausimą, kas jis toks, tas Ni-pernadis: gėrio ar pikto geni-jus, kurio širdį patraukia netur-tingoji primityvi Lokė, bet ne Mallė (tos tėvą jis išvadina arkliaivagiu). Juokingi tie bez-džionę gaudantieji Kratusai, tie tinginiai, savo kvailumu prisivirė košės, bet, rodos, Niperna-dis bus išmokęs juos nesidairyti į keturis vėjus ir į beždžionės uodegą medyje. O kur Niperna-dis gyvena nuotaikomis, tai jis impresionistiškas šiaurietis mei-lės klajūnas, kaip ir Hamsuno ar Lagerlof kūriniuose.

Knyga verta skaitytojo.

B. Kaz-tis

DAR NEVELU.

bet veikiai gali būti PERVELU, norint įsigyti rinktinę rašomąją mašinėlę lietuvišku arba ameri-konišku raišymu.

Rašomosios visų geriausių fir-mų, o jų tarpe garsiosios "Smith-Corona", gaunamos iš-simokėtinai.

V. BARTKUS

712 E. 92 St., Cleveland 8, Ohio. TEL.: LI 1-6716

Gaukit žemos kainos Farm Bureau automobilio apdraudą — sutaupykite iki 20%. Vienoda ir pastovi bendrovės politika... greitai, draugiškai patarnavi-mas. Tai antras didžiausias auto apdraudėjas.

Saukite: PAULINA MÓZURAITIS 13706 Benwood Ave. Telephone: LO 1-7795.

FARM BUREAU MUTUAL AUTOMOBILE INSURANCE CO. COLUMBUS, OHIO

Rinkimai

Lietuvių Studentų Sąjungos centro organų rinkimai — studentų visuomeniškumo bandymas. Sąjungos veikimas, aišku, priklauso nuo jos narių ir nuo skyrių — veiklos celių, ne nuo centrinių aparatūros. Bet centras veikia surimuoją, duoda jai būdingą turinį; ją simbolizuoja. Todėl demokratinis tinkamųjų žmonių parinkimas daug pasako apie pačių rinkėjų dvasinę ir visuomeninę vertybę.

Kuriuos rinkti, nenorėdami užgauti skaitytojų inteligencijos, siūlyti nedrįstame. Bet ką rinkti, regis, ganėtina aišku. Pirmia, žmones, sugebančius spręsti konkrečias problemas ir vykdyti konkrečius uždavinius. Antra — žmones, turinčius sveikų idėjų. Trečia — sugebančius bendradarbiauti be asmeninių ar grupinių pretenzijų, tikrai pasiryžusių pirmyn savo lojalumą atiduoti Studentų Sąjungai, kaip bendriniam lietuviškosios studentijos vienybės organui. Norėtusi rekomenduoti, kad balsuojama būtų ne pagal grupinę priklausomybę ar nepriklausomybę, o kad galvos būtų įvertintos jų pačių svoriu. Betgi aišku, kaip skaudžiai nesėkmingas būtų šis metodas, jeigu taip elgtis ne visi, o tik tie, kurie patys niekur nepriklauso.

Visuotinis dalyvavimas — beveik, sakykime, mūsų pareiga.

Ideologija ir demokratiškumas

J. ŠMULKSTYS

Studentų žodžio trečiame numeryje tilpo įdomiai originalus Vytauto Kavolio straipsnis apie ideologiją ir visuomeniškumą. Sutraukę pagrindines straipsnio mintis, gautume išvadą, kad lietuviškoje demokratijoje iki šiol praktikuojamas ideologinis metodas (bandymas įgyvendinti idėjas demokratinio būdu) yra nedemokratiškas, prieštaraujantis demokratijos tikslams ir kuo greičiausia šalintinas iš mūsų visuomeninio gyvenimo. Atsižvelgiant į šiuos argumentus, autorius vietoj ideologinio metodo siūlo daug demokratiškesnį mokslinį metodą.

Nesiginilant, kurį metodą praktikuodami sulauksime tobulės demokratijos, norisi suabejoti, ar tikrai ideologinis metodas nedemokratiškas, ir jeigu jis toks, kaip demokratiškas mokslinis metodas.

V. K. įrodinėja, kad demokratijoje (demokratija susideda iš turinio, formos ir metodo), kur egzistuoja ideologinis metodas, pirmiausia sukuriamą prielaidą (šiuo atveju žmogaus pažiūrą ar nusistatymą bet kokių klausimų ir tik paskui seka jos išpažinimas. Moksliniame metode, atvirkščiai, pirmoje eilėje išpažinimas (geriausiai prielaidų atranka mokslinio tyrinėjimo būdu, pagal laiką, sąlygas etc.), o tik paskui prielaida. Priešdiziant, kad ir ideologinio metodo prielaidos nenukrito iš dangaus, bet atsirado pasėkoje tradicijų, papročių, ilgalaikio stebėjimo, nuolatinio mokslinio tyrinėjimo ir t.t., visas ideologinio metodo prielaidas galėtume pavadinti įvairiausių žmonių pažiūrų įvairiausiais klausimais. Aišku, kad kaskuomet iš jų prie tų pažiūrų priėjimo daug reikės turėti mokslinis tyrinėjimas. Kiti, priešingai, pažiūras susidarę paveiktą tradicijų ir papročių. Kiekvieno atveju abu metodai turėtų būti vienodai demokratiški arba nedemokratiški, nes čia tarp jų skirtumas ne principo, bet formoje; nors ir ne iš to galo pradėdami, abiejose metoduose grįžtame į tą patį išeities tašką — prielaidą.

Toliau V. K., vėl pabrėždamas neišvengiamą abiejų metodų skirtumą demokratiškume, nurodo, kad ideologiniame metode priėmus prielaidą, kelią atgal nėra, jos jau nebegalima pakeisti, dėl jos reikia kovoti, netoleruoti kitų ideologijų ir panašiai. Moksliniame metode visai kas

kitas. Čia viena prielaida tik tiktai, kol neatrandama kitos, geresnės. Šis procesas, nuo vienos iki kitos prielaidos, atsižvelgiant mokslinio tyrinėjimo ir kompromiso keliu. Atseit, metodo demokratijoje stengiamasi nestovėti vietoje, sukaustytam pasenusių idėjų, bet laikui ir sąlygoms keičiantis, atitinkamai keisti ir pažiūras. Trumpai: mokslininkai eksperimentuoja ir iš klaidų mokantis-tobulėti.

Sutinkant su V. K., kad mokslinis metodas gali būti realizuotas pagal ką tik paminėtą jo receptą, vėl pagunda kyla suabejoti, ar ir čia toks didelis skirtumas tarp abiejų metodų. Ar tikrai ideologiniame metode besąlyginis prielaidos, platesnės prasmės-ideologijos, garbinimas, jos išpažintojai vienintėlis ir neišvengiamas kelias, kurio jis turi eiti visą gyvenimą? Kelias, nuo kurio niekada nebūtų galima nukrypti ir kuris verstų indidivida netoleruoti kitų įsitikinimų. Aiškumo dėlei paimkime ideologinę organizaciją, kuri ideologinio metodo demokratijoje būtų vienas iš jos funkcionavimo ramsčių. Tokioje organizacijoje dažniausia rasime principinius tikslus, kurie teoriskai, bent kol nepaseno, nėra keičiami. Keičiasi tik tikslo įgyvendinimo būdai. Čia ir yra pagrindinis skirtumas tarp ideologinės ir neideologinės organizacijos (pasėkoje to — toks pat skirtumas ir tarp abiejų metodų): pirmojoje tikslai nesikeičia — tik būdai jiems įgyvendinti, antroje keičiasi ir būdai ir tikslai.

Jei, pavyzdžiui, ideologinės organizacijos principinis tikslas yra tarnauti tautai, arba stengtis atsiesti tam tikrą ekonominio gerbūvio laipsnį, ar pagaliau išlaisvinti žmogų iš bet kokios fizinės ar dvasinės vergijos; vien dėl to, kad ideologinės organizacijos nariai neatsisakys savo tikslo, kol jie nebus įgyvendinti, būtų netikslu juos vadinti nedemokratiškais. Juk jei tikslas (nežiūrint kaip ilgai jis nesikeičia ir atskiras individas nuo jo neatsisako) nėra priešingas demokratijai ir jeigu, taip pat, būdas tam tikslui atsiesti (priešdiziant, kad ir jis amžinai nesikeičia) nėra priešingas demokratijai, tai kaip gi šis visas procesas, V. K. vadinamas ideologiniu metodu, gali būti nedemokratiškas. Tiesa, kad kai kurių ideologinės organizacijos ne-

Kitaip galvojant

(Tęsinys iš pereinamo numerio)

Džiugu, kad siūlomas naujas kelias, kuris pavadintas patraukliu vardu — mokslinis metodas (ypač jei mes tą terminą išverčiame į anglų kalbą, jis įgauna net magiškos vertės). Toleruojamas šis pasiūlymas, bet jis dar nelabai ryškus ir labai miglotas. Iš patiektų minčių persėsi kelios išvados. Šio metodo sekėjai paneigia absoliučios tiesos buvimą, nes, tuo keliu eidami, turėsime pripažinti tik tuo metu vyraujančios mokslinės sistemos skelbiamas tiesas. Čia irgi kalbama apie savotišką ideologinę formą, kuri savo esmėje yra paremta J. Locke empirine pažiūra. Tiesa, pažiūra yra ryškiai moduluota ir labai ryškiai iškelia subjektyvinį elementą, tačiau ji visticie linkusi prie empirizmo. Gi atrodo, kad nereikia aiškino, jog empiriniu būdu visko negalėsime pažinti. Ar Eisteina teorija įsileis patiriami? Kad vadinamas mokslinis metodas irgi turi ideologinį momentą — negalėtų ir pats straipsnio autorius paneigti, nes jis pats sako, kad kompromisas padarytinamas principu. Tai jau ideologinis aspektas, tiesa, dar neryškus ir nesisteminis. Dar

ra demokratiškos, bet šiuo atveju nedemokratiškos turi būti jų tikslai ar metodai jiems įgyvendinti. Tačiau toks atvejis neišvengiamai bus sutinkamas ir neideologinėse organizacijose. Visada ir visur rasime tokių individų, kurie nemokės toleruoti kito nuomonės, arba pripažinti, kad jo, ar tai mokslinė, ar tai ideologinė prielaida galėtų būti mažiausia tobulu už kito indidivido prielaidą. Sunku suprasti, kodėl už šias blogybes tik ideologinės organizacijos kaltinamos nedemokratiškumu, ir kas nuostabiau — visuotinu nedemokratiškumu. Jei jau ideologiška, tai automatiškai — nedemokratiška. Įdomu, kad ir kompromiso, kuris, pagal V. K., yra vienas iš mokslinio metodo demokratijos principų, ideologinio metodo demokratijoje nėra ir negali būti. Vėl kyla pagundos abejonėms. Atrodytų, kad ir labiausiai užtikintąs kokių nors ideologijos šalininkas eis į kompromisą, jei matys iš to naudą savo idėjų realizavimui. Geriau pasė negu nieko. Lygiai tokiu pat principu į kompromisus bus einama ir mokslinėje, neideologinėje demokratijoje. Jei iš kompromiso nebus naudos, jis niekur nebus reikalingas.

V. K. mokslinio metodo demokratijos idėja gana nauja mūsų visuomeniniame gyvenime. Čia ji dar niekada nebuvo įgyvendinta. Sunku pasakyti, kaip greitai ir ar iš viso ji pas mus prigis. Žinoma, tai daugiausia priklauso nuo jos pasisekimo praktikoje. V. K. straipsnyje išdėtytose mintyse galima būtų prikriti daugybę argumentų už ir prieš tokį pasisekimą. Bet kaip ten bebūtų, malonu, kad dar atsiranda žmonių, kurie rūpinasi mūsų visuomeninio gyvenimo ateitimi ir originaliai įsiekia naujų kelių jo suaktyvinimui teigiamą prasmę. Nesmaga tikrai, kad šiam tikslui atsiesti, vienas neįsivaizduojamas užpuolamas, kad kitas šias eilutes rašančio supratimu tyrin. Ar nebūtų geriau, kad ant rasis grynai savo pranašumų, bet ne dirbtinio baubo sukūrimu, išsikovotų sau vietą ateityje.

vienas ideologinis aspektas pastebimas tvirtinime, kad nauju keliu eidamas asmuo, jo principams nukentėjus (nes jis ejo į kompromisą), save paguodžia jo pačių principų reikalavimu, kad jie nebūtų pastatomi virš praktinės problemos išsprendimo. Ar tai nėra ideologinis aspektas? Būtų galima ir toliau apie tai kalbėti, bet jau keli pavyzdžiai ryškiai rodo, kad čia irgi kalbama apie ideologinius momentus, be kurių iš viso negalime įsivaizduoti demokratijos gyvenimo. Juk demokratija kaip tik ir reikalauja oponentų (žiūrėk Enc. Brit. p. 184), o šie remiasi skirtingomis pažiūromis, kurios paremtos skirtingomis vertybių hierarchijomis.

Nelabai tikslus V. K. nepasaulėžiūrinės katalikiškos ideologijos politikos įvertinimas (auktoriaus, turbūt, turi mintyje nepasaulėžiūrinę politiką — jo vartojamas terminas yra logiškai nesuprantamas ir mūsų bendruomenei svetimas, nes nevartojamas). Jis šią pažiūrą supranta kaip suskaldytos asmenybės principo pritaikymą gyvenimui. Jei V. K. būtų paskaitęs tą pažiūrą propaguojančio sąjūdžio programą, jis tokio tvirtinimo nebūtų drįsęs išskirti, nes tikrumoje mes čia randame tik lingvistinį netikslumą: atseit, tos pažiūros astovai "išpopuliarino" tą patrauklią terminologiją, esmėje tačiau ir jie turi priėmę vienos pažiūros bazinę vertybę ir pagal tai veikia asmenybės nesuskaldydami. Kažkaip tik pasamogėje persasi mintis, kad iš dalies būtų galima pritaikyti tą suskaldytos asmenybės principą iškeliamą pačiam V. K., nes jis siūlo ideologijos išjungimą iš visuomeninio gyvenimo. Kad suskaldyta asmenybė neįmanoma, juk rodo ir pats V. K. yra pabrėžęs. Ar neprieštarauja jis pats sau?

Būtų tikslu, kad V. K. geriau įsisaugonintų į savo kalbines tvirtinimų formas. Sakinys: Gyvenimas šiandien reikalauja ne herojų, ideologų ir šventųjų, bet asmenų, sugebančių bendradarbiauti rodo, kad V. K. labai netiksliai tas savokas vartoja, nes jei (bent krikščioniškos pasaulėžiūros rėmuose) jis suprastų šventojo prasmę, tokio tvirtinimo nedrįstų daryti. Iš kur gi V. K. žino, kad tas, kuris moka bendradarbiauti, negali būti skaitomas herojumi ir gal vėliau bus paskelbtas šventuoju? Galime nesutikti su šiandieniniais mūsų politikų veiksmais, geriau pasakius jų tarpusavio rietenomis, piktintis tuo, nes tikrai rimtesni ir svarbesni veikimo laukai dėl to apakimo liko nepaliesti, bet netikslu būtų juos laikyti patologiniais reiškiniais. Tai jau įžeidimas, ir tokiu keliu eidamas mūsų jaunoji karta nepasieks nieko geresnio kaip tik ginčų su senesniais.

Bendrai vertinant straipsnį, persasi mintis, kad autorius siūlo neryškiai formuluoatą ideologiją "kaip tinkamiausią demokratijai formą visuomeniniame gyvenime. Su tuo galima sutikti, galima ir prieš tai pasisakyti, bet tai kiekvieno individo asmeniškai apspręstina problema. Šias eilutes rašančio supratimu tikrasis demokratijos pasisekimas glūdi gilesniame ideologijų įsisąmoninime ir jų vykdymo tikrovėje. Jei iš esmės supras-

me savo ideologiją ir pagal ją gyvensime, tai ir priešime bendrų kelių. Tiesa, bendrų kelių negalėsime surasti su tais, kurie laikosi pažiūros, paneigiančios demokratinio gyvenimo reikalavimus. Iš tokios pažiūros žmonių nelaukime nei kompromisų nei tolerancijos. Gi mes, kokios mūsų pažiūros bebūtų, jei jos tik pripažįsta demokratiją kaip šiuo metu tinkamiausią gyvenimo formą, siekime gilesnio savo ideologijos pažinimo. Plaukiojimas paviršiumi yra labai nesveikais reiškinys: kenksmingas jis psichologiniu atžvilgiu ir bendruomeniniam gyvenimui. Tik iš gilaus ideologijos supratimo gali išplaukti pagarba žmogui, kas savaime su savim neša ir tolerancijos būtenybę. Tada ir galimas kompromisas, kurio taip siejosi V. K. Gilus ir esminis ideologijos pažinimas yra tikras laidas į geresnį demokratinį gyvenimą, nes toks pažinimas iškelia žmogaus vertę ir tuo pačiu ryškina ir pakantus reikalingumą savo bendradarbiams ir priešiniams. Iki šiol tuo keliu eįjome, gi naujo tinkamo keliu mums dar niekas neparodė. Tad laukime ir jei rasime geresnį bendradarbiavimo kelią, tai juo ir pasuksime. Tokio tačiau dar nėra.

KOMENTARAS

Jeigu keliamas galutinių tikslų klausimas (kurio aš nelietau), reikia prisipažinti, kad V. Vynganto išimtinis akcentavimas žmogaus asmeninės laimės kaip tikslo, manęs nepatenkina. Žiūriu tikslų, kurie individui siūja: bet jie nepriklauso nuo mokslinio metodo, kurių tikslų (ypač asmeninių, t. y. išimtinųjų) už visuomeninio — pragmatinio lauko ribų) nenustato, o tik padeda juos bendruomenės labai kontroliuoti ir jų siekti.

Neprieštarauja mokslinis metodas ir absoliutinių vertybių pajutimui (priklauso, kaip jos suprantamos). Pavyzdžiui: jei religinis momentas išgyvenamas egzistenciškai (Tu-ąš), o ne formalistiškai (visą žemiškąjį gyvenimą rikiuoti mėginanti eklezija) — tai absoliučios vertybės ir mokslinis metodas visuomeniniame gyvenime derinasi. Visuomeninis gyvenimas grindžiamas tuo slugsniu, kuris visiems bendras: žmonės "esant ležiūros rėmuose" jis suprastų šventojo prasmę, tokio tvirtinimo nedrįstų daryti. Iš kur gi V. K. žino, kad tas, kuris moka bendradarbiauti, negali būti skaitomas herojumi ir gal vėliau bus paskelbtas šventuoju? Galime nesutikti su šiandieniniais mūsų politikų veiksmais, geriau pasakius jų tarpusavio rietenomis, piktintis tuo, nes tikrai rimtesni ir svarbesni veikimo laukai dėl to apakimo liko nepaliesti, bet netikslu būtų juos laikyti patologiniais reiškiniais. Tai jau įžeidimas, ir tokiu keliu eidamas mūsų jaunoji karta nepasieks nieko geresnio kaip tik ginčų su senesniais.

Absoliutinių vertybių (kaip grožio) pajutimas priklauso nuo egzistencinio išgyvenimo. Jos todėl griežtai privačios, nes egzistenciniai momentas yra esmiškai neperduodamas ir nepasikartojantis. Visuomeniniame gyvenime dalyvaujantis žmogus gali turėti savo egzistencinį pajutimą (jei jis negyvena schemomis — sistemomis ar žodinėmis reakcijomis), bet politikoje

reikalinga neasmeninė logika. Politika nėra egzistencinis išgyvenimas, o sisteminis, techninis siekimas tikslų, išimtinųjų už individo ir jo asmeninio tikėjimo ribų: bendruomeninių tikslų (todėl savo rūšies ideologinis egoizmas politiką laiko "žemesne" už privačią ideologiją). Relingas žmogus gali būti pragmatinis politikas — ir turi, jei vertina demokratiją.

Tais momentais, kai "ideologinis" žmogus sugeba darniai bendradarbiauti praktinės problemos sprendimo srityje su kitos ideologijos žmogumi — jis naudojami savyje esančiu, bet dar neišsiaiškintu "moksline" elementu. Tai yra, jis naudojami tomis savybėmis (priklausantioms Freud'o "ego" kategorijai), kurios jį įgalina spręsti apie gyvenimą paprastai, tiesiogiai, apčiuopiamai, nekraipant faktų tikrovės, pagal ideologinio filtro reikalavimus (kiekvienas žmogaus sprendimas yra vertybiškai nuspalvinamas, bet jis bus iškraipytas proporcingai ideologinio nuspalvinimo tūrumui, ir šį galima sumoninomis pastangomis sumažinti). Kol žmogus visuomeninę užduotį supranta, kaip konkre-

taus bendruomenei (jos pačios nutarimu) reikalingo darbo atlikimą (Vasario 16 gimnazijos išlaikymą), tol jis — pragmatinis visuomenininkas (pragmatizmas neužpildo demokratijos sampratos, į kurią mes, priešingai V. Vyngantui, šalia teisių įjungtume ir asmens laisvės išpaigojimus). Kai asmuo atsisako šios gimnazijos remti, nes joje "perdaug" vaikų iš Mažosios Lietuvos ir todėl visvien jau pasmerktų amžinam klaidžiojimui tamsybėje — tada jis tampa ideologiniu žmogumi par excellence, nors ir negatyvia prasme. Ideologinis egoizmas prieštarauja sąmoningam visuomeniškumui, ir jo pavyzdžių lietuviams tikrai nereikia nurodyti.

Tūlas iš mūsų kai kurių ideologinių grupių esminių demokratizmo pajėgų tikėti tikrai tuomet, kai jų spauda taip pat natūraliai — ir be sąžinės graužimo! — ryšis spausdinti straipsnius, kurių mintims ji nepriartars, bet kurių blavus, kaip V. Vynganto, samprotavimas bus reikalingas iškelti minčių numoietimui iš antros pusės ir jų geresniam supratimui.

Vyt. Kavolis

Mintys iš suvažiavimo

J. BILĖNAS

Studentų suvažiavime New Yorke, į akis krito dvejopas pasisakymas vertybių atžvilgiu. Kai kurie dalyviai siūlė įsieti vertybių ir jas patiemis interpretuoti. Kiti šį siūlymą sutiko su aliarimuojančiu nuogastavimu: kas bus, jei kiekvienas pradėsime savaip vertybes aiškinti. Diskusijos po T. Naginiono paskaitos šias dvi skirtingas pažiūras įvilkio į Objektivizmo ir Subjektivizmo rėmus. Prieš bandydami surasti prieštąst, išsiskiriančias šias dvi skirtingas pažiūras vertybių interpretavimo atžvilgiu, trumpai paliesime pačias pažiūras.

Būtų netikslu padėti lygybės ženklą tarp Subjektivizmo ir Individualizmo arba tarp objektivistų ir kolektyvistų, tačiau dailinė analogija šioje srityje visai įmanoma. Pats būdamas reliatyvistu, savinusi filosofo Bernard Hevel siūlomą Objektivizmui artimą "loginį aspektą" (pripažinimas standartų), bet taip pat tikiu Subjektivizmui ne taip jau nepriimtina "socialinio bei kultūrinio aspektu" (bet koki standartai su laiku keičiasi, prisitaikydami prie naujų socialinių ir kultūrinių aplinkybių). Šios dvi pažiūros, būdamas du vienas prieš kitą diametriškai atsistoję kraštutiniai, gali padėti išryškinti šį tą apie pačius vertybių įsiektojus.

Objektivui tiesa glūdi pačiame objekte ir yra visiškai nepriklausoma nuo mąstančių subjektų. Jei kas tų absoliučios ir visais laikais nekintančios tiesos nepažįsta, tai dar nereiškia, kad jos (absoliučiai objektivios tiesos) nėra. Ši kitose rėmuose įsprauti ir nelanksti teorija tinka griežtiesiems mokslams: kiekviena abejonė gali būti išsklaidyta matematinio ar eksperimentinio metodu ir visuotinė atskleista. Tačiau, kaip su bendruomeninėmis vertybėmis? Pasikliauti autoritetu? Bet tada kuriuo? Filosofijos, kaip mokslo, sistemingas progresas yra kaustomas filosofijai charaktere-

ringos savybės — filosofai ne tik neprieina įvairiais klausimais vienos nuomonės, bet nei nesistengia jos prieti. Tai savybė, būdinga laisvam individui. Tačiau, kaip tada su objektyvistais, kurie bijo leisti individui interpretuoti vertybes savaip? Jei Hanibalui metalo skydais šarvuoti drambilai ir kardinai ginkluoti vyrai buvo vertybė, o mums ne; arba jei meno kritikas George Boas, gėrdamas Leonardo Da Vinci "Mona Lisa", nesutaria su Daniel E. Schneider dėl Van Gogh "Gauguin's Chair", tai ar laikas ir individualistinis elementas neturi jokios įtakos bent dalinai subjektiviavimui? Individualios vertybių interpretacijos glūdi žmonijos grožis ir progresas. Tačiau kas būtų, jei antras kraštutinių atstovas — subjektivistas pasiūlytų pats visas vertybes kurti?

Įdomių minčių šiuo klausimu radau V. Kavolio straipsnyje (Naujienu 34-35 nr.) kuriame autorius pasako apie mokslo pagalbą, atnekančią vertybes, ir atranką darant iš ne visų, o tik kai kurių vertybių. Pritardamas tam mokslo vaidmeniui vertės pažinime, noriu daryti išvadą, jog siūlymas akademikams individualios vertybių interpretacijos nėra žalingas: tai nėra tas pats, kas atvėrimas plačiai durų penkioilimam gimnazistui šūkiu: "Gyvenimas prieš tave; rinkis visa, kas tau atrodo gera!" Tokiu atveju ne tik pirmoji auka būtų vargšas gyvenimo tyrinėtojas, bet iš viso negalėtų būti jokios kalbos apie bet kokią etinių standartų pusiausyrą. Norint naudotis mokslo šioje srityje galima pagalba, mūsų pareiga dėti visas įmanomas pastangas kaip galima tinkamesniu ir kuo galima gausnesne alternatyvas atskleidžiančiam pasirošimui. Akademikui vertėtų atidaryti akis ir žvelgti į plačius horizontus, nes kritiškas žvilgnis yra saugantis šarvas (Perkelta į 5-tą pusl.)

Ar pažįsti šį kraštą

Švietimas — viena Amerikos laisvės išraiškų Milijonai dol. mokyklos ir steikuoja mokytojai

Pereitą kartą jau minėta, kad švietimo srity šiam krašte, palyginus su senuoju kontinentu, taip pat nesunku rasti skirtumų. Kitaip sutvarkyta švietimo sistema, skirtingo tipo mokyklos, visai kitokios ir mokyklų administracinė santvarka bei švietimo kontrolės formos. Krašte švietimu rūpinasi ne federalinė valdžia, bet paskiros valstybės ir tik pastaruoju metu, prez. E. senhaverio dėka, pasiryžta įkurti centrinę švietimo, sveikatos ir socialių reikalų sekretoriato įstaigą, mūsiškai tarant ministeriją.

Keno rankose yra švietimo priežiūra, kontrolė? Krašte remiamasi angly paprotinėje teise išryškintu dėsniu, kad vaikų auklėjimo priežiūra ir vadovavimo teisė priklauso tėvams. Socialinių ir teisiniu požiūriu švietimas JAV buvo ir tebėra laikomas namų prateisimu. Vals. tybių konstitucijos ar paskiri statutai jau numato ir teises priemonės krašto švietimo priežiūrai. Pagal šiuos valstybių teisinius aktus švietimo reikalams įvesti vad. administraciniai Boards, įstaigos ar siauriau imant, komisijos. Be to, numatoma vad. mokyklinių distriktų skaičius, formos ir veikimo sritys. Kiekvienos valstybės konstitucijoje rasime nuostatas, kuriais paskiros valstybės per įstatymus leidžiamuosius organus turi išlaikyti pradžios mokyklų sistemą ir jos, savo ruožtu, turi būti laisvos, visiems prieinamos ir apgalvotos nuo įvairių religinių bendruomenių, sektų kontrolės. Kai kurios valstybės garantuoja laisvą auklėjimą ir vidurinėse mokyklose.

Dėsnis, kad gyventojai sukūrė krašto švietimą ir jie jį tiesiogiai prižiūri, ryškiai pastebimas ir administracinės švietimo priežiūros srity. Tą kontrolę vykdo vad. Boards of Education, dar vadinami ir Boards of trustees, patikėtinių įstaigos. Tų švietimo komisijų ar įstaigų nariai paprastai išrenkami ar paskiriami iš labiau įtakingų bendruomenės atstovų tarpo ir jie dažniausiai — ne profesionalai. Nors juos paskiria burmistrai ar išsirenka piliečiai, tačiau jie laikomi valstybės ir drauge vietos gyventojų atstovais. Tų Boards nariai mokykloms vadovauti pasikviečia savo srity patyrusius. Tokių švietimo įstaigų labai daug — nuo paskiros vietovės ligi valstybių ir centrinės JAV švietimo įstaigos imtinai. Galimas dalykas, Eisenhowerio valdžioje numatytoji švietimo ir socialinių reikalų įstaiga pasiims labiau atsakingas švietimo priežiūros pareigas, tačiau ligšiol veikia toks centrinis organas — US Office of Education — tai daugiau informacijų centras apie švietimo pažangą visoje JAV ir jo darbo sritis — biuletenį ar brošiūrų leidimas.

Valstybėse, be Boards, dar sutinkame ir švietimo departamentus. Paprastai tie departamentai su švietimo vadovais — commissioners — priešaky, vadovauja valstybių švietimo klausimus sprendžiant.

Jei švietimo reikalų rūpinimas priklauso valstybėms, nebūtų galima tvirtinti, kad federalinė valdžia nekreiptų dėmesio krašto žmonių auklėjimui. Federalinė vyriausybė nuo 1802 m. kongreso aktais pradėjo skirti žemės plotus mokykloms, universitetams ir nuo 1862 m. tokių dovanotų žemės sklypų jau gal-

imai pakilo drauge pakeldamos ir gyvenimo lygį, mokytojai pasijuto nuskriaustųjų padėty.

Per mokslo metais jų metinio uždarbio vidurkis siekė 3,080 dol. Paskirose valstybėse jis įvairuoja, krisdamas net ligi 1,725 dol. metams (Arkansas) ar pasiekdamas 4,095 dol. (New Yorko v.). Jei dėl kelių centų pakėlimo labai madoje pramonės darbininkų streikai, tai mokytojų unijos čia irgi nesivaržo ir kai kuriose valstybėse yra įvykę net ligi 15 sav. trukusių mokytojų streikų (Rhode Island), nemaža mokytojų visai meta švietimo darbą. Dėl streikų ir kitų pastangų algos mokytojų kiek pakeliamos, tačiau ne ligi pakankamo lygio. Pietuose negrai mokytojai teigiamai vos pusę baltųjų atlyginimo.

Be tikros krizės pradinių mokyklų mokytojų srity, amerikiečių švietimas turi ir daugiau rūpesčių, galvosūkių, net pavojų. Pastaraisiais metais vykdomas jaunimo šaukimas kariuomenėn, nuolatinis netikrumas, labai trukdo normaly jaunimo auklėjimo darbą. Sportui įsigalėjus augtėnėse mokyklose kelia rūpesčio jaunimo tarpe augančios protos be didesnių pastangų išlaikyti egzaminus, neventi pirkinių sporto srity ir kt.

Dar vis degantis juodųjų ir baltųjų mokyklų atskyrimo klausimas, o dėl parapijinių mokyklų nerimsta nesutarimai tarp protestantų ir katalikų — kai kur, pvz. N. Meksikos valst. vienuolėms net draudžiama vilkėti religinius rūbais. Ilgai trukę ginčai dėl religinių bendruomenių įtakos švietimo srity baigti 1948 m. kovo mėn. paskelbtu JAV Augščiausio Teismo sprendimu, kuriuo laikomos prieškonstituciniu dalyku kurios nors religinės grupės pastangos viešias mokyklas panaudoti savojo tikėjimo platinimui.

Televizijos platesnis panaudojimas švietimo reikalams — dar ateities reikalas, nors, kaip parodė mokytojų streiko laikotarpis Minneapolis mieste, toji televizija gali puikiai, bėdos reikale, pakeisti pačią mokyklą. Juo labiau ištyrus, kad mokslo su narkotikais, šitai negali džiuginti žmonių, susirūpinusių jaunimo auklėjimu.

Rūpesčių kelia ir mokyklinio jaunimo tarpe plintantis narkotikų naudojimas. Jei 1951 m. iš 200 New Yorko vid. mokyklų moksleivių vienas griebdavosi sveikatai praežtingų cigarečių su narkotikais, šitai negali džiuginti žmonių, susirūpinusių jaunimo auklėjimu.

Pagal surinktus duomenis aiškėja, kad daugiausia skiriasi žmonės, rečiau būna namuose, kaip gydytojai, aktoriai, keliaujantys pirkėjai, jūrininkai ir muzikai. Mažai skyrbybų pastebima mokytojų, fed. valdininkų, ūkininkų, advokatų ir sąskaitininkų tarpe. Skyrbybų skaičius daugiausia kyla pietuose ir vakaruose. Daugiausia pavojaus skyrbyboms, kai vedusiuji amžius nesiekia 25 m., vėliau skyrbybos pakyla moterims sulaukus 50 ir vyrams 55 m. Visų skyrbybų 15% tenka vedusiems 20 ar daugiau metų. Skaičius vaikų, kuriuos paliečia tėvų skyrbybos, per metus siekia ligi 300,000.

Kurios profesijos geriausiai apmokamos? Pagal paskutinius JAV paskelbtus duomenis geriausiai apmokama profesija laikoma gydytojai — jų vidutinis metinis uždarbis, be mokesčių atskaitymų, pastaruoju metu siekė 14,000 dol. Po gydytojų toliau seka inžinieriai ir mokslininkai. Po jų eina dantų gydytojai, advokatai ir kiti. Šiaip inžinieriai laikytini toje pačioje skalėje su gydytojais, atkreipiant dėmesį į tai, kad gydytojų išmokslinimo bei praktikos laikas trunka 12 metų, tuo tarpu inžinieriai "iškepami" per 4 metus. Be to, gydytojai turi įdėti daug pinigų savo įrengimams, gali tikėtis trumpesnio amžiaus ir gali uždirbti per trumpesnį laiką.

Ar trunka bibliotekininkų? Taip, ligi 10,000, tuo tarpu 1950-51 m. JAV augstasis mokyklų su library science master laipsniu baigė 1172, jų tarpe 409 vyrai ir 763 moterys. Parengė V. Al.

Kurios profesijos geriausiai apmokamos? Pagal paskutinius JAV paskelbtus duomenis geriausiai apmokama profesija laikoma gydytojai — jų vidutinis metinis uždarbis, be mokesčių atskaitymų, pastaruoju metu siekė 14,000 dol. Po gydytojų toliau seka inžinieriai ir mokslininkai. Po jų eina dantų gydytojai, advokatai ir kiti. Šiaip inžinieriai laikytini toje pačioje skalėje su gydytojais, atkreipiant dėmesį į tai, kad gydytojų išmokslinimo bei praktikos laikas trunka 12 metų, tuo tarpu inžinieriai "iškepami" per 4 metus. Be to, gydytojai turi įdėti daug pinigų savo įrengimams, gali tikėtis trumpesnio amžiaus ir gali uždirbti per trumpesnį laiką.

Ar trunka bibliotekininkų? Taip, ligi 10,000, tuo tarpu 1950-51 m. JAV augstasis mokyklų su library science master laipsniu baigė 1172, jų tarpe 409 vyrai ir 763 moterys. Parengė V. Al.

Klausimai ir atsakymai Ar daug naudojasi suaugusiųjų švietimu? Krašte įvairius kursus ar mokyklų suaugusiems lankė mažiau kaip 30 ml. amerikiečių.

AKADEMINIAME PASAULYJE

• New Yorko studentų skyrbių rengs diskusinį vakarą, kurio metu įvairių ideologinių orientacijų studentai supažindins kolegas su savo įsitikinimais. Tuo norima atsiekti geresnio tarpusavio supratimo ir kolegialumo.

• R. Mantautaitė atstovavo lietuvių šv. širdies kolegijoje Newtono surengtoje tarptautinėje programoje (interracial day). Šia proga ji suruošė ir lietuvišką parodėlę.

• Bostono universitete kovo 11 d. I. Jurgelevičiūtės, D. Barmutės ir studentų skyrbių pirm. Vyt. Černiaus iniciatyva buvo surengta lietuviška paroda su menine programa. Talkininkaujant p. Ivaškienei tautinių šokių grupei dalyvauta tarptautiniame pasirodyme ir tautinių kostiumų parade.

Kaip atlyginami inžinieriai?

Šiuo metu vidutinis mokslo baigusio jauno inžinieriaus atlyginimas yra 350 dol. per mėn., bet kai kur siekia 500 ir daugiau. Prieš metus krašte truko 80,000 inžinierių, tačiau dabar jų trūkumas mažesnis. Šiais metais mokslo baigs apie 21,000 inžinierių, bet jų reiks apie 30,000 normaliesiems pramonės darbuotojams, ir ligi 12,000 gynybos reikalams. Taigi, sugebama parengti tik pusę visų reikalingų inžinierių. Ateity, po 15-20 metų dirbą inžinieriai gali tikėtis savo metinį uždarbį pakilinti ligi 10,000 ir daugiau dol. Tai profesija, kuriai darbo pakaks dar eilę metų. Spėjama, kad S. Rusija, šiais metais išleis 30,000 inžinierių.

Ar didėja bažnyčių narių skaičius?

Taip. Nuo 1926 m. Romos Katalikų bažnyčia JAV padidėjo 10,029,875 nariais, Protestantai — 24 ml. ir žydų — 918,758.

Ką daugiau paliečia skyrbybos?

Su 400,000 skyrbybų per metus JAV yra penkis kartus pralenkusi Kanadą, tris kartus Prancūziją ir tris su puse karto D. Britaniją. Jei neatsiras koka, pakeisti pačią mokyklą. Juo labiau ištyrus, kad mokslo su narkotikais, šitai negali džiuginti žmonių, susirūpinusių jaunimo auklėjimu.

Pagal surinktus duomenis aiškėja, kad daugiausia skiriasi žmonės, rečiau būna namuose, kaip gydytojai, aktoriai, keliaujantys pirkėjai, jūrininkai ir muzikai. Mažai skyrbybų pastebima mokytojų, fed. valdininkų, ūkininkų, advokatų ir sąskaitininkų tarpe. Skyrbybų skaičius daugiausia kyla pietuose ir vakaruose. Daugiausia pavojaus skyrbyboms, kai vedusiuji amžius nesiekia 25 m., vėliau skyrbybos pakyla moterims sulaukus 50 ir vyrams 55 m. Visų skyrbybų 15% tenka vedusiems 20 ar daugiau metų. Skaičius vaikų, kuriuos paliečia tėvų skyrbybos, per metus siekia ligi 300,000.

Kurios profesijos geriausiai apmokamos? Pagal paskutinius JAV paskelbtus duomenis geriausiai apmokama profesija laikoma gydytojai — jų vidutinis metinis uždarbis, be mokesčių atskaitymų, pastaruoju metu siekė 14,000 dol. Po gydytojų toliau seka inžinieriai ir mokslininkai. Po jų eina dantų gydytojai, advokatai ir kiti. Šiaip inžinieriai laikytini toje pačioje skalėje su gydytojais, atkreipiant dėmesį į tai, kad gydytojų išmokslinimo bei praktikos laikas trunka 12 metų, tuo tarpu inžinieriai "iškepami" per 4 metus. Be to, gydytojai turi įdėti daug pinigų savo įrengimams, gali tikėtis trumpesnio amžiaus ir gali uždirbti per trumpesnį laiką.

Ar trunka bibliotekininkų? Taip, ligi 10,000, tuo tarpu 1950-51 m. JAV augstasis mokyklų su library science master laipsniu baigė 1172, jų tarpe 409 vyrai ir 763 moterys. Parengė V. Al.

Klausimai ir atsakymai Ar daug naudojasi suaugusiųjų švietimu? Krašte įvairius kursus ar mokyklų suaugusiems lankė mažiau kaip 30 ml. amerikiečių.

Klausimai ir atsakymai Ar daug naudojasi suaugusiųjų švietimu? Krašte įvairius kursus ar mokyklų suaugusiems lankė mažiau kaip 30 ml. amerikiečių.

MINTYS IS SUVAŽIAVIMO

(Atkelta iš 4-to pusl.)

už akla ignoranciją. Sutinku, jog saugiau būtų nepatarti jaunam studentui pačiam įsikišti į verslą, jį rūšiuoti, daryti atpauką; tačiau ar ne saugiausia būtų jam pasiūlyti, kad jis vieniškai nęgalvotų, o tenkintųsi jam numestomis dogmomis?

Čia ir yra ta siena, kuri skirto žmones į individus ir kolektyvistus — didžiulio mechanizmo mažyčius ratulus. Įvairūs diktatoriai stengiasi nuvertinti žmogų, paversdami jį paklusniu minios žmogumi, atimdami jam individualaus protavimo teisę ir pakeičdami miniai pritaikytas dogmas. Šiandien daugiau kaip pusė visos žmonijos yra taip prievartaujama, tačiau dažnai žmogus pats, niekieno nestumiamas ir neretai to visiškai neįsąmonėdamas, pasirenka anų prievartaujamųjų kelią. Jis kartais taip mažai padeda pastangų savęs vystymui individo kryptimi, jog vėliau iš individo reikalaujamas individualumas arba energijos sukoncentravimas jam tampa nemielas, net atstumiantis.

Inžinerijos profesorius F. Kuhlen, rinkdamas medžiagą savo knygai, apklausinėja tūkstančius studentų, ir vieną iš jo klausimų norėčiau čia paminėti. "Ar tu norėtum," klausia prof. Kuhlen, "kad, baigęs universitetą, gautum darbą standartinę algą — visi tavo profesijos žmonės pradžioje gautų vienodą atlyginimą, kuris vėliau būtų keliamas iš anksto numatytais pe-

riodais ir iš anksto numatytu, nuo tavo asmeninių pastangų nepriklausančiu metodu?" Charakteringas, mano supratimu, minios žmogaus atsakymas paprastai būna teigiamas. Toks kolektyvistas dažniausia gyvenimo kovoje nemato nieko viliojančio — jis net bijo individualios kovos. Neretai išgirstame pasyvų išsireikimą, "o, kaip visiems, taip bus ir man."

Nenoriu čia daryti kam nors užmetimo arba smerkti tuos, kurie galvoja, kad neverta individualių vertybių aiškinimu staisyti "pavojun" įvairias dogmas ir gal kartais patį aiškintoją. Norėčiau atkreipti dėmesį į faktą, jog pilnūtiniam individo išsivystymui reikia viso gyvenimo kovos, į kurią įeina ir mokykla, ir organizacijos, ir draugai, ir kartais net tokios smulkmenos, kurioms dažnai neprioduame svarbos. Ar tai būtų universitetas, ar organizacija, ar kuri kita institucija — jos visos ką nors mums duoda; vienos pasiūlo platesnius, kitos siauresnius horizontus. Tačiau mes ne tik galime, bet ir privalome įsikišti, rūšiuoti ir vertinti ne vien tiek, kiek mums siūloma, bet tiek, kiek išgalime.

* Šis straipsnelis būtų prasmingesnis, išsąsąsčius jį kuriame nors laikraštyje, daugiau skaitomame jaunimo, linkusio tenkintis paruoštais receptais; Tačiau virš mėsos užtrūkęs bandymas tai padaryti nepavyko.

J. B.

ATSIUSTA PAMINĖTI

Studentų Gairės. Nr. 5 (1953 kovo mėn.) Studentų S-gos CV organas. Turinys: studentų šalvo kredencialų, lietuviškų knygų ir kt. reikalais informacijos.

Ateitis. Lietuvių Katalikiškojo Jaunimo žurnalas. Nrs. 1, 2, 3 (1953 sausio, vasario, kovo mėn.). Žurnalas kultūringas, puikios nuotraukos. Užpildytas daugiausia senesnių veikėjų rašais (pusė visų nuotraukų — taipgi jie patys). Kai kurie humoristiniai eilėraščiai tikrai humoristiniai, stebinančiai nedogmatiški. Literatūrinėje dalyje nemaža neįgyvendintų intencijų. Straipsniai gerai parašyti, nepilnatais diapazono.

Teigimu, jog - sovietiniame auklėjime viešpatuoja utilitarinės moralės principas, paneigiamas. Tikimės, jog teigimas, kad "išabsoliučias vertybes (65 p.) — Kest. Kudžma klysta ir klaidina. Sovietinio auklėjimo idealas — absoliutinis sovietinis idealistas, save ir kiekvieną kitą asmenį be kompromiso palenkiąs kruvi-

maisi. Eilė studentų, lietuvių ir svetimačių, rašo ar yra paruošę studijas lietuviškais klausimais. Dalį jų žino, kitų ne. Norėdami kitame nr. jas paminėti, prašome tokias studijas rašančius ar parašiusius prisipažinti.

• Kosto Ostrausko, Studentų Žodžio redaktoriaus, pasikeitė adresas. Dabar gyvena 5714 Thomas Ave., Philadelphia 43, Pa.

LAISKAS REDAKCIJAI

"Studento Žodžio" Redakcijai
Harvardo Universitetas

MIELI KOMITONAI:

Jūsų pastaba "Studentų Žodžio" No. 5 dėl šališkumo mano straipsnyje apie studentų išdailinimą yra dalinai teisinga. Bet jūs skaitėt mano straipsnio pirmąją dalį. Antroji dalis, kur buvo smerkiamas mūsų universiteto garbė užgauna žaidimas su universiteto steigėjo statula, nebuvo paskelbta. Straipsnį rašydama turėjau tikslą paskatinti kovą prieš netramdomą elito chuliganizmą.

Su tikra pagarba

S. Kolupaila

SEKIT INDIANS SU JIMMY DUDLEY!

Klausykites Jimmy Dudley kai jis praneša jums vėliausias žinias iš baseball pasaulio — tiesiai iš kur Indians žaidžia.

6:00-6:15, vakare
Nuo pirmadienio - šeštadienio
transliuoja jums

THE WARNER & SWASEY CO.

SENIAU IR DABAR

K. S. KARPIUS

FLORIDA

Ketvirtą kelionės dieną, iš Clevelando jau buvome nukeliavę apie 1.100 mylių tiesiai į pietus, kur visa aplinkuma rodė kitą pasaulį: ir augalai, ir medžiai kitokie.

Iš nakvynės vietos, Dothan, Ala., iki Floridos sienos, tiesiai į pietus, buvo tik 30 mylių kelio, tačiau mums reikia važiuoti pietrytine kryptimi, į Floridos sostinę, Tallahassee, apie 85 mylių. Iš Tallahassee į St. Petersburg, mūsų pirmutinį kelionės tikslo punktą, dar apie 250 mylių, o iš Tallahassee į Miami, kur visi važiuoja, apie 480 mylių.

Ši dalis kelio iš Alabamos, kertant per kampą Georgia valstybės, iki Tallahassee eina per pietinį galą Appalachian kalnų, čia tie kalnai staiga pasibaigia ir pajūrinį pietus jau prasideda žemumos, vandenų apsemti tušti plotai, per kuriuos, žolynų-pelkynų vietomis pravažiuojame. Pasitaikę miesteliai maži. Pvz., visame ilgame Meksikos įlankos Floridos plote į vakarus nuo Tallahassee tėra tik du miestai — uostai: Pensacola su 35,000 gyventojų ir Panama City, apie 12,000 gyventojų. Pati sostinė Tallahassee turi tik apie 36,000 gyventojų. Nuo Tallahassee į jūrą yra apie 40 mylių kelio per pelkynus, ir ten nėra jokių kurtortų.

Florida, apie 56,000 ketvirtinių mylių ploto, žemėlapyje išrodo kaip didelis revolversis, nuo Tallahassee į vakarus kaip revolversio rankena. Ir visa Florida kaip ir paskandinta pelkynuose, lūnuose, žolėse, kur daugelyje vietų nuo pakraščio gilyn nėra gyvas žmogus įžengęs mylių kelio.

Viskas kas Floridoje gražu, yra sukurta tik paties žmogaus rankom, neskaityt pasitaikanti gražesnis pavandens smėlynus, palmes ir laukinius žydinčius krūmus ir gėles.

Jau per Alabamą važiuojant matosi keistas reginys: lapuočiai medžiai nukarę-nugulę taip vadinama "ispaniška samana", nors ir samana nepanaši (amerikiečiai ją vadina "Spanish moss", gal paneigimui ankstyvų ispanų, kurie tuomi palyginami apšleimimui). Dideli medžiai, auga pelkynuose, nukarę ta pilkos spalvos žolę-parazitą, sieksnių-sieksnių lyg kasos ar kudlos kabo ant kiekvienos šakos, ir tas parazitas viešpatuoja visose pietinėse valstybėse, tik pasibaigia pietinėje pusėje Floridos. To parazito apgulti medžiai miršta, ir matyt tūkstančių tūkstančiai tik sausų, plikų stagarų.

Floridos arti 2, 800,000 nuola-

nių gyventojų, padėjo daug darbo sukurimui to viliojančio krašto, kokių jis šiandien yra. Čia suvažiuoją šilto klimato jėkotojai žiemos metu, suveža šimtus milijonų dolerių Floridai išlaikyti.

Florida yra labai ežeringas kraštas, be to, apsuptas vandenynais iš rytų, pietų ir vakarų. Ežerų plotai, nesusisiekiant su jūromis, užima 3,805 kv. mylių. Didysis ežeras, Okeechobee, indėnų vardu, 733 kv. mylių ploto.

Nuo Okeechobee ežero į pietus, iki pat vandenyno, tęsiasi pelkynai-džunglės, su augstomis, vos kelių pėdų virš jūros paviršiaus, ir ten gyvena tik aligatoriai ir kitokie Dievo tvariniai bei švaistosi įvairių paukščių, kurių esą apie 425 rūšių. Dalys tų pelkynų, arčiau į pakraščius, nusiausinta, šiaip gi per dešimtis tūkstančių ketvirtinių mylių tęsiasi tie tiesiog bauginantys iš vandens kyšą žolynų ir smulkių palmetų plotai, per kuriuos, parinktosiose vietose eina ilgi, šimtų mylių tiesūs keliai, išpilti augščiau, taip kad keliu važiuojant matosi visas žalias Floridos lygus paviršius.

Pati augščiausia Floridos vieta yra 325 pėdos virš jūros paviršiaus, beveik viduryje tos rankenos, kur yra ir tūkstančiai ežerų. Kadangi dirbimui ir gyvenimui tinka tik augštesnės vietos, ten išsistatę miesteliai ir ten auginama populiariausi Floridos vaisiai — apelsinai, citrinai ir tie dideli "greipfrutai", kuriems lietuviai pavadinimo dar neturi. Verčiant pažodžiui išsina keistai: grape yra vynuogė, fruit — vaisius: vynuogvaisius. Žinoma, Floridoje auginama ir visokios kitokios daržovės, bulvės ir t.t., ką jau vasario mėnesį pradeda gabenti į šiaurę parduoti. Auginama savi galvijai mėšai ir karvės pienai; galvijų ūkiai matosi nusausintų pelkynų tūkstančiuose akry ploto, atitinkamosiose vietose prie prastų kelių. Lyg vaizdo pajavai rinimui, tuose pelkynuose ant kalvukų stipso lieknos pušės, retai išsimėčiusios, arba palmės toliau į pietus važiuojant.

Augštesni ir smėlėti Floridos Atlanto pakraščiai, nustatyti ir tebestatomi kurortiniais miestais. Tolimesniuose nuo pajūrio miestuose apsigyvena iš šiaurės atvykę senatvę praleisti žmonės, pasidarę nuolatinius Floridos gyventojais. Vakarų pusėje, Meksikos įlankos pakraštyje kurortinė sritis eina apie šimtą mylių šiaurės nuo St. Petersburg-Tampa ir apie tiek į pietus, bet visas vakarų pakraščio biz-

nis susikoncentravęs apie tuos du miestus.

St. Petersburg, kuris turi savo askirą pajūrį, kurortų ruožą smėlio bare, varo konkurenciją su Miami pietų rytuose. Taip pat turi puikiausius kurortinius namus, vilas, ir žiemos metu negalima ten gauti vietos išanksto neužsisakius.

Tampa yra uostas ir pramonės centras, kai St. Petersburg, daugiau pagarsėjo kurortiniu miestu. Jis vėlo patraukimo punktu šiauriečiams, kurie atvyksta ten senatvę baigti. Ir tame mieste matysi tik senius-senukes, ir jiems įrengta visokios žaislavietės laiko praleidimui. Čia pragyvenimo kainos mažesnės negu apie Miami.

St. Petersburg'o turtingasis kurortų rajonas yra toliau į vakarus nuo miesto, balto smėlio Meksikos įlankos pakraštyje, kur ir mes važiuojame, pas savo bičiulius, rašytoją Antaną ir Faustą Tilius, savininkus vienos vilos, kurią jie nuomoja žiemos sezonui nuolatiniams pas juos atvykstantiems šiauriečiams žiemai praleisti.

Florida istorinė valstybė. Čia randama priešistoriškų indėnų liekanų, virš pelkynų supiltų augstų piliakalnių, ant kurių jie atlikdavo savo tikybines apeigas ir laidojo savo mirusius.

Pirmutiniai baltieji Floridą aplankė ispanai iš Vakarų Indijos salų, kurias prieš 20 metų buvo atradęs Kolumbas savo garsia kelyje į "Rytų Indijas". Ispanas Ponce de Leon, Puerto Riko salos gubernatorius, Velykų metu 1513 metais atplaukęs su laivynu į šį naują žemyną, išlipęs prie dabartinio St. Augustino miesto, susižavėjęs vaizdais, pavadino naujai atrastą žemę Florida, "gėlių žeme", Ispanijos savastis. Ispanų tarpe Florida kaip tai išgarsėjo "amžinos jaunatvės šaltinio" ir aukso, ir daug kas veržėsi tų gėrybių jieskoti, bet po ilgų pastangų nei "jaunatvės šaltinio" nei aukso niekas nerado. Tačiau, ir dabar St. Augustino miesto parke yra pažymėjimas "Jaunatvės šaltinio", Ponce de Leon'o atminčiai.

Pirmutiniai ispanų bandymai kolonizuoti Floridą 1521 metais sutiko indėnų atkaklius pasipriešinimus, vadas Ponce de Leon buvo sužeistas, ir jie grįžo į Kubą, kur jis mirė. Kiti tyrinėtojai aplankė Floridos kitas sritis, iš vakarų pusės. Laikui bėgant jie vistiek pajėgė Floridoje įsikurti.

St. Augustino kolonija buvo anglų puldinėjama ir išdeginta 1665 metais. Ispanai pastatė ten tvirtoves, dabar gausiai keleivių lankomas.

(Bus daugiau)

Patark ir kaimynus,
kad prenumeruotų
DIRVA

Baletu solistės, N. Y. Carnegie Hall primadonos, koncertavusios, Europos didmiesčiuose ir dabar dalyvaujančios Amerikos televizijos programoje,

ALDONOS SLEPETYTĖS, baletu solisto ALFONSO LIEPINO
ir pianisto ALEKSO MROZINSKO

PIRMASIS DIDYSIS KONCERTAS

RENGIAMAS "ATEITIES" KLUBO,

i v y k s t a

Gegužės 17 d. 7:00 val. Little Theatre salėje. Biletai gaunami: Spaudos kioske, "Dirvoje" ir pas Viktorą Palubinską, tel. HE 1-8423

Detroit

ANDRIUS KUPRĖVIČIUS KONCERTUOJA DETROITE

Prie vietinio Tarptautinio Instituto veikiantis Lietuvių Kultūros klubas balandžio mėn. 19 d. 6 val. vakare Arts Institute patalpose (Woodward ir Kirby g. kampas) rengia pianisto Andriaus Kuprėvičiaus koncertą. Programoje Debussy, Schubert, Bach'o, Čiurlionies ir kitų žymių kompozitorių kūrinių.

Bilietai po 2 dol. ir 1.50 dol., studentams ir moksleiviams 1 dol., gaunami "Neringoje" ir pas platintojus.

Gaila, kad ne visi detroitiečiai galės pasigėrėti šio pasaulinio masto lietuvių menininko koncertu, nes tą pačią dieną 7 val. vakare įvyksta BALF vakaras, kurio programą išpildo Z. Arlauskaitė - Mikšienės vadovaujama dramos mėgėjų grupė. Vakaras įvyksta buv. Lietuvių salėje, bilietai po 1.25 dol. gaunami "Neringoje" ir prie įėjimo. Programoje S. Čiurlionienės 3-jų veiksmų vaidinimas "Pinigėliai"; po programos šokiai, bufetas ir kiti įvairumai.

SVARBUS SUSIRINKIMAS DETROITE

Michigan Committee of Immigration iniciatyva, balandžio mėn. 19 d. 2:30 val. Veterans Memorial Building, šaukiamas visuotinis tautybių susirinkimas, kuriame bus apspartyti šio krašto emigracijos politikos reikalai. Visiems žinoma, kad dabar veikiantis CcCarran-Walter imigracijos įstatymas, toli gražu nepatenkina visos eilės tautybių reikalų. Skriaudžia jis ir lietuviškuosius reikalus. Tuo būdu, pačiu artimiausiu laiku yra reikalingas naujas ar pataisytas įstatymas, kuris numatytų gausesnį ir lengvesnį imigrantų įsileidimą, ypač atsižvelgiant į asmenų pabėgusius nuo komunistų teroro.

Lietuviai, aišku, yra suinteresuoti, kad kuo didesnis mūsų tautiečių skaičius galėtų atvykti į šį kraštą. Todėl laukiamas gausus tautiečių dalyvavimas.

ATVYKSTA A. DAMBRAUSKAITE

Balandžio 18 d. į Rochesterį atvyksta koncertuoti operos solistė Antanina DAMBRAUSKAITE.

Jos koncerte talkininkauja mūsų kolonijos meninės pajėgos: solistė J. Domeikaitė-Salminen ir akt. J. Kaributas.

Į koncertą kviečiame atsilankyti visus Rochester ir apylinkės gyvenančius lietuvius. Kaimynai taip pat būsite labai maloniai laukiami: Buffalo, Binghamton, Niagara Falls. Koncertas įvyks parapijos salėje 555 Hudson Ave. balandžio 18 d. 8 val. vakaro. Bilietai bus platinami iš anksto ir prie įėjimo.

F. S.

PAGALBA ARTIMUI

Aktorius Juozas Kaributas, kuris savo pastangoms suruošė vakarą, kad padėti ligonims, gautų, pelną pasiuntė į Vokietiją, Gautingeno sanatoriją besigydančioms lietuvioms. Iš jų gavo šitokio turinio laišką:

Didž. Gerb. Ponas K A R I B U T A I ! Jūsų malonų laišku, kurį ir pinigų sumoje \$93.00, kurie buvo surinkti parengtoje programoje, tikslu gautą pelną skirti kaip šalpa Vokietijoje besigydančioms lietuvioms, gavome. Gautus pinigus padalinome Valdybos nuožiūra šalpos reikalingiems, o likutį, sumoje 3,11 DM. įnešėm į Bendruomenės kasą, kurie bus panaudoti bendriems reikalingams. Taip pat išpildėm ir Jūsų prašymą, K. Gaidžiui pasiuntėm 10 dol. — 41,70 DM. Padalinimo sąrašą su gautų paraisais siunčiame Jums.

Mes labai džiaugiamės ir kartu reikiame giliausią padėką Jums, Ponas Kaributai ir visiems programoje aktyviai dalyvavusiems: Arlauskaitė Irenai, Gaidytei Reginei, Vilnaitėi Ramonai, Pulinauskaitei Malijai, Velinskui Broniui ir Dovui Balsiui, kad radome Jūsų širdyse tiek daug supratimo mūsų ligonių rūpeščiams. Jūsų nuširdūs linkėjimai ir tokia graži materialinė, kartu ir moralinė parama, mums visiems čia besigydančioms lietuvioms yra didėle paguoda, ypatingai tiems, kurie neturi nieko užjūryje, jokių

Kaip tapti piliečiu

Nors bendroji Amerikos piliečių tapimo procedūra naujojo McCarrano-Walterio Imigracijos ir Tautybių įstatymo ir nėra radikaliai pakeista, bet įsidėmėtinose kaikiurios pataisos.

Pirmiausia, nėra būtina išsiimti "pirmųjų popierių" (oficialiai vadinta "declaration of intention") pilietybei gauti dokumentus. Dabar kiekvienas asmuo, teisėtai atvykęs į šį kraštą ir išgyvenęs tam tikrą metų skaičių, gali tiesioginei, be jokių kitokių pasirošimų, prašyti pilietybės.

GALIMA IŠSIIMTI IR "PIRMUOSIUS POPIERIUS"

Kartais, kad gautų darbą svetimatais turi patiekti "pirmuosius popierius", o kartais ir dėl kitų priežasčių. Dėlto, kiekvienas teisėtai atvykęs asmuo, vyresnis negu 18 metų amžiaus, gali gauti šiuos dokumentus, jei jis jų nori, kreipdamasis į Immigration and Naturalization Service. Mokestis už juos nustatytas vietų buvusių \$3.00, penki doleriai. Jei pirmą amžių buvo 20 metų, dabar šiuos dokumentus gali gauti kiekvienas nejaunesnis 18 metų.

Tai, užpildžius tuos "pirmuosius popierius", kurie dabar nebūtini pilietybei gauti, pa-

pažįstamų nei giminių. Ligonis, jausdamasis moraliai stiprus, turi daug daugiau galimybių greičiau pasveikti. O čia mūsų sanatorijoje besigydančių lietuvių yra vienintelis troškimas pasveikti, būti žmonijai naudingi, ypatingai mūsų visų mylimai Tėvynei.

Dar kartą visų sušelpusių li-gonių vardu, už suteiktą tokią gražią materialinę, kartu ir moralinę paramą, tariu Jums ir kartu visai Jūsų vadovaujamai trupei, širdingą lietuvišką acū.

Gautingo Bendruomenės var-du reikiu gilia pagarbą

T. Uogintas, Pirmininkas
Malonų, kad dar randasi žmonių, kurie be jokių skrupulų savo darbo laiką aukoja artimui, papuolusiam į vargą.

Rochesterietis

grindiniai žygiai yra šie: turi būti užpildoma įpilietinimo prašymo forma, laukiama pašaukimo į apklausinėjimą, užpildomas pats prašymas (kurį įteikiant sumokamas \$10 mokestis) ir galiausiai būna viešai teisme dar kartą apklausinėjamas.

PIRMASIS APKLAUSINĖJIMAS

Jis nėra teisme, bet atliekamas Imigracijos ir Naturalizacijos Tarnybos specialaus tardytojo, kuris turi apklausinėjimą, jį rekomenduoti. Galutinio apklausinėjimo metu teisėjas kaip tik šią rekomendaciją daugiausia remiasi ir po to pati įpilietinimo procedūra atliekama.

Pirmojo apklausinėjimo metu tardytojas daugiausia dėmesio atkreipia į klausinėjamo asmens "gerą moralinį charakterį." Negalima būtų tiksliai nusakyti, kas turima galvoje šiuo terminu, ir praityje jo apibūdinimas buvo paliktas tardytojų ir teisėjų valiai, kurie gi nevienodai jį savo nuožiūra apspresdavo.

KAIKURIŲ PRAŠYMAI BODAVO ATMETAMI

Pagal naująjį įstatymą tardytojo ir teisėjo nuomonės tebėra svarbus veiksnys įpilietinimo procedūroje, tačiau įstatyme yra sužymėtos kelios specifinės asmenų grupės, kurių negalima laikyti turint "gerą moralinį charakterį." Tai yra, asmenys nubauti už žmogžudystę ar padėję nelegaliai atvykti į šį kraštą, chroniški girtuokliai, vagys ir prostitutės, narkotikų naudotojai ir prekybininkai, žulikai, apgavikai ir jiems panašūs. Visi asmenys, išsėdėję kalėjime "dėl bet kokių priežasčių" daugiau kaip 180 dienų, taip pat negali gauti pilietybės. Nors įstatyme "asmens moralė" sprendžiama iš jo penkių metų laikotarpio, tardytojas gali susidaryti įspūdį iš apklausinėjamo asmens viso gyvenimo ir susidaryti neigiamą įspūdį ir dėl kokių nors kitokių čia nesuminėtų priežasčių.

ČIURLIONIO ANSAMBLIS

DIRIGUOJAMAS ALFONSO MIKULSKIO

POLYNA STOSKA

METROPOLITAN OPEROS SOLISTĖ

IŠKILMINGAME KONCERTE

1953 Gegužės 10d. 4:30 val.

SEVERANCE HALL

Bilietai po 3, 2.50 ir 2 dolerius pradedami pardavinėti balandžio 10 d. Dirvoj (telef. HE 1-6344) ir Spaudos kioske (telef. RA 1-9936).

Cleveland ir APYLINKĖSE

ALTO METINIS SUSIRINKIMAS

Amerikos Lietuvių Tarybos Clevelando skyriaus metinis atstovų susirinkimas šaukiamas šį sekmadienį, balandžio mėn. 19 d. 11:30 val. Lietuvių salėje. Susirinkime bus patvirtintos pareiktų metų darbo ir piniginių apyskaitos ir renkama nauja skyriaus valdyba.

Visoms Clevelando Lietuvių organizacijoms yra pasiūlyti raštai prašant užregistruoti savo atstovus ALTE. Užregistruotiems atstovams yra siunčiami asmeniški kvietimai į susirinkimą. Jeigu kuri organizacija šio rašto negavo arba atstovų užregistruoti nespėjo, tai maloniai prašome vistik savo atstovus į susirinkimą atsiųsti, jie bus vietoje užregistruoti.

Kiekviena organizacija deleguoja į ALTO skyrių ne daugiau, kaip tris atstovus.

Susirinkimas įvyks ir skaitysis teisėtai bet kuriam organizacijų atstovų skaičiui dalyvaujant.

GRAŽUS SKAUTŲ PASIRODYMAS

Jūrų skautų valtis NARAS, pareiktą šeštadienį surengė gražų vakarą. Neilga, bet kultūringa ir nuotaikinga vakaro programa verta nuosirdaus dėmesio.

Skautų viešnia solistė Aldona Stempuženė padainavo V. Jakubėno Plaukia antele, Čaikovskio Lopsnį, Sibelio ariją. Jei laimė šypsos iš Gounodo Fausto ir Habanera iš Bizet Carmen.

A. Stempuženės mezosopranas spalvingai skambėjo Čaikovskio Lopsnėje ir labai retai girdimo Sibelio arijos. Jei laimė šypsos, o Habanera klausytojams labiausiai patiko.

Kai scenoje pasirodė patys "nariai" mėlynose uniformose ir pašoko Jūrininkų šoki, publika paprašė šoki pakartoti. A. Raulinaitienės paruoštas šokis buvo tikrai nuotaikingas.

Savo programą jūrų skautai užbaigė lietuviška daina. Tris, A. Bielskaus dailiai paruoštas dainas valties vyrai padainavo su užsidegimu ir darna.

Programą gražiai pranešinėjo valties vadas E. Jarašūnas. Besidžiaugiant šiuo jūrų skautų vakaru, reikia pasidžiaugti malonia A. Raulinaitienės ir A. Bielskaus talka bei vietininko jūrų skautininko V. Petukauskio ir valties vado E. Jarašūno drašiomis pastangomis įgyti mūsų jaunimui laivą, ruošti gyvenimui juos dominancijoje srityje, burti į gaivų lietuvišką židinį.

NARO laivui sktn. V. Bacevičius atsiuntė 10 dol. auką ir palinkėjo drašiemis jūrininkams "gero vėjo."

ŠVIETIMO IR KULTŪROS TARYBA

Clevelando bendruomenės apylinkės valdyba balandžio 12 d. sušaukė kultūrinių organizacijų bei pavienių menininkų ir švietimo darbuotojų susirinkimą. Valdybos vicepirmininkas P. Karalius paaiškino apylinkės valdybos norą įsteigti prie bendruomenės švietimo ir Kultūros tarybą, kuri derintų, skatintų kultūrinę veiklą bei jau veikiančioms kultūrinėms organizacijoms talkintų jų darbuose. Tokiai tarybai vadovaujant, apylinkėje galėtų būti įgyvendinti ir didesni kultūriniai užsimojimai.

Susirinkusieji, pasiaiškinę kai kuriuos klausimus, pritarė tokios tarybos steigimui ir balsavimo būdu išrinko penkių asmenų prezidiumą, kuris paruoš smulkesnį tarybos veiklos planą ir artimoje ateityje sukvies suinteresuotuosius pasitarti. Prezidiumo pirmininke išrinkta Dr. M. Žilinskienė, vicepirmininku — A. Tamulionis, sekretorium — Rūtos teatro vadovas P. Maželis ir nariais — V. Mariūnas ir Ig Malinauskas.

Tolimesnėse diskusijose J. Stempužienė pasiūlė prie tarybos įsteigti 4 sekcijas: švietimo, kuri rūpintųsi lietuviškojo žodžio, rašto bei švietimo reikalais; meno — chorai, dainų šventės, drama, dailininkai ir dailiojo žodžio kūrėjai; jaunimo — stovyklos, iškylos, sportas ir kurti sekcijs — tautinės reprezentacijos šventimtųjų tarpe. Tai būtų rūpinimas knygu ir kt. literatūros anglų kalba apie Lietuvą universitetams, bibliotekoms, mokykloms bei klubams, atstovavimas tarptautiniuose festivaluose, eisenose, parodose; reagavimas bei sekimas amerikiečių spaudos Lietuvą liečiančiais klausimais.

SIO KONCERTO TIKRAI NEPRALEISKIME

Pianisto Andriaus Kuprevičiaus koncertas Clevelande įvyks šį šeštadienį (balandžio 18 d.) Cleveland Music School salėje, 11125 Magnolia Dr. Koncertą rengia L. Kultūros Fondas. Pradžią 7:30 val. vak.

Salė labai lengvai pasiekiamas. Važiuojant Wade Park Ave. už 105-sios gatvės, ties 3-ja autobusų sustojimo vieta pirmąją skersinę gatvę (Mistletoe Dr.) pasukti į dešinę ir čia pat Magnolia Dr. kampe rasite įėjimą į koncerto salę.

Įėjimas su pakvietimais, kuriuos parošma įsigyti iš anksto,

STUDENTAI JUS KVIEČIA! Šeštadienį, balandžio 18 d., 8:00 val., lietuvių salėje įvyks AKADEMINIS MENO IR LITERATŪROS VAKARAS

PROGRAMOJE:

Solistė Danutė Stankaitytė iš Chicagos

Detroito, Chicagos, St. Louis, Clevelando bei Springfieldo studentų meninės jėgos su sava kūryba, humoru bei tautiniais šokiais.

Po programos linksmi šokiai grojant geram orkestrui ir gausus bufetas.

Visuomenė, o ypač senosios kartos lietuvių jaunimas kviečiami atsilankyti! Vakara rengia studentai ateitininkai

nes įeinant į salę jų nebus galima gauti. Pakvietimai dar gaunami Dirvos redakcijoj, paspaudos kiosko vedėją Rocevičų (tel. RA 1-9936) arba pas L. Kultūros Fondo valdybos narius (tel. WI 1-4655 ar EN 1-1082).

Apie A. Kuprevičių skaityk 3 psl.

TAUTINIS SAJUNGOS NARIŲ SUSIRINKIMAS

įvyks balandžio 26 d. (sekmadienį) 11 val. 30 min. Lietuvių salėje. Narių dalyvavimas būtinas, nes yra daug aktualių klausimų.

LIETUVIŲ RADIO KLUBO SUSIRINKIMAS

šaukiamas balandžio 19 d. Lietuvių salėje, 11 val. Bus priimtas statutai ir padaryta pusmetinė apyskaita.

PIRMASIS SŪNUS

Dirvos skaitytojai Elena ir Pranas Stempužiai balandžio 13 dieną susilaukė pirmojo sūnaus.

LIETUVIŲ KLUBE

Kiekvieną penktadienio vakarą vyksta šokiai. Groja gera muzika.

Šį penktadienį Lietuvių klube pažadėjo atsilankyti Metropolitan operos solistas Algirdas Brazis su savo draugais ir padainuoti.

TAUTINIŲ ROBŲ VAKARAS

Skautų tėvai ir rėmėjai gegužės mėn. 30 d. Lietuvių salėje rengia tautinių robų vakarą.

Organizacijos prašomos tą dieną kitų parengimų nerengti.

MOKYKLOS BALIUS

Balandžio 25 d. (šeštadienį) Lietuvių salėje vyks. Valančiaus Lituanistinės Mokyklos Tėvų Komitetas rengia Mokyklai remti Balių.

NAMŲ REMONTAS, DAZYMO BEI DEKORAVIMO DARBAI

atliekami sąžiningai, greitai ir pigiai. Kreiptis: V. Rickus, tel. HE 2-0683 (vakarais nuo 6 iki 11 val.) arba — 1505 Addison Rd.

Pirkit pas savuosius

Amžini nerūdijančio plieno virimo puodai gaunami pas Vytautą Pašakarnį, 1219 E. 61 St., Cleveland, Ohio. Tel. EN 1-7770.

Pilnas komplektas \$69.95. Čia pat galima užsisakyti viešintęjį pasauliję dulkų Slurbli — Sanitatorių su patentuotu ne tik dulkes, bet ir bakterijas sušaukiančiu maišeliu. Su visais priedais \$94.50 arba po 7.00 dolerius mėnesiui išsimokėtinai.

Nemokamas demonstravimas. Priimami užsakymai.

PARDUODAMI NAMAI

East 95, netoli Superior, didelis vienos šeimos namas. Prie parko.

Decker, netoli Addison, dviejų šeimų, didelis sklypas, du garažai.

PARDUODAMI NAMAI
Ray Nausneris
UL 1-3919 LI 1-9216
11809 St. Clair

PARDUODAMAS NAMAS

Dviejų šeimų, po 5 kamb., geram stovyje, du garažai. Parduo. da savininkas. Kaina \$12.400. Adresas:
1365 E. 86 St.
GA 1-2392 (17)

REIKALINGAS SIUVEJAS

visos dienos darbui arba tik daliai.

Ezella Cleaners
1005 Superior Ave.
HE 1-4646

KAMBARYS

Išnuomojamas kambarys. Dėl maisto galima susitarti. Skambinti po 5 v. v. EN 1-5315.

ISNOMUOJAMAS KAMBARYS

liet. šeimoje, Giddings Rd., tarp Superior ir Wade Park. Pageid. viengungiai vyrai ar moteriai. Teirautis kasdien po 10 val. r. Tel. EX 1-7365

PARDUODAMA LEICA IIIc

Yra įvairūs priedai. Kreiptis: 6692 East 92 St.
Cleveland 8, Ohio
Tel.: GL 1-2519 (17)

GERAS NAMAS

Sv. Aloyzo parapijoj, į šiaurę nuo St. Clair, labai puikus 6 kambarių namas dar su dviem kambariais trečiam augšte. Moderni prausykla pirmam augšte. Priekio ir užpakalio balkonai. Gaso šildymas, garažas su cemento privažiavimu. Reikia pamatyti, kad patiktų. \$13.000.00. Savininkas išvyksta.

Eastern Realty Co.
EN 1-0937 (16)

VILTIS laukia jūsų talkos!

PIX BEVERAGE

45 rūšių alaus — visoki gaivinantieji gėrimai, vynas ir šampanas (prancūziškas)

Parengiama vestuvėms, baliams, pobūviams. Nemokamas pristatymas dieną ir naktį. Atidara ir trečiadieniais.

6903 Superior Ave. EX 1-3311

ATIDARYTA NAUJA LEIMON'S CAFE

VISŲ LIETUVIŲ SUSITIKIMO VIETA

Alus. Vynas. Degtinė. Konjakai. Kiti gėrimai
Įvairūs valgiai, šeštadienį vakarais šokiai griežiant geram orkestrui

731 E. 185 ST. KE 1-9737

I. J. SAMAS, JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairūs dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

ISTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba raudonai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, ne-
gu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS

716 Society for Saving Bld.
Telef.: MAIN 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

BEFORE
YOU BORROW
TO BUY A HOME
GET OUR
LOW RATES AND
HELPFUL TERMS

LIETUVIŲ KLUBO SVETAINĖ IR SALĖ

6835 SUPERIOR AVE.

Klubo ir salės vadovybė kviečia visus Clevelando lietuvius įstoti į Lietuvių Klubą ir nuolat lankytis svetainėje. Penktadieniais specialūs parengimai.

Kviečia visus lietuvius savojoje salėje daryti susirinkimus, atšvęsti vestuves, rengti vakarus ir koncertus.

PAVASARIS!

Pavasaris yra naujų sumanymų ir veikimo laikas. Pavasarį kyla noras pirkti, statyti, taisyti arba pagerinti namus.

Tiems visiems reikalingas Lietuvių Banke galima gauti paskolą lengvomis išsimokėjimo sąlygomis.

Lietuvių Bankas per ilgą eilę metų turi didelę patirtimą ir Jums geriausiai gali padėti.

Lietuvių Bankas yra saugi ir pelninga taupymo vieta. Kiekviena knygtė apdrausta Federal Insurance Corp iki \$10.000.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2198
Cleveland, Ohio

GERESNĖS statybos kontraktoriai

ISTATO MONCRIEF ORO VENTILIACIJA

• SAIDLO vasara • SAIDLO žiema

THE HENRY FURNACE CO. MEDINA, O.

P J KERSIS

716 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestyje, kreipkitės į mane, gausia pizic kaina. Taipgi gausit patarnavimų įvairuose apdraudos-insurance reikaluose. Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojamas. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515

WM DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBBS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

Wikelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wikelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE. Henderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metų simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENdicott 1-1763

BALTOSIOS MEŠKOS ALUS

JAU GAUNAMAS CLEVELANDE

Reikalaukite visose parduotuvėse ir restoranuose. Alų pristato į namus J. Obeleniaus krautuvė — tel. HE 1-6716, J. Blaškevičiaus Standard Food Market — 854 E. 185 St., telef. — IV 1-5686.

Dėl pristatymo įvairiems parengimams skambinti telefonu EX 1-9587 po 6 val. vakaro.

Urmio sandėlys: Crystal Distrib. Co.

3341 Superior Ave.
Telef. HE 1-1482

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: Henderson 1-6244. Redaktorius Balys GAIDŽIŪNAS (buto telefonas: Garfield 1-7406).

Vasario 16 gimnazija

PABAIGĖ ANTRUOSIUS MOKSLO METUS

Tolimesni gimnazijos rūpesčiai

Tai buvo prieš pat Velykas, kovo mėnesio 31 diena.

9 valandą iš ryto klasių auklėtojai išdalinę savo klases mokiniams pažymėjimus, kuriuose, Mokytojų Tarybos sprendimu, surašyti visų mokslo metų darbo rezultatai. Ta pačia proga klasių auklėtojai pasikalbėjo dar su savo auklėtiniais, kaip būtų buvę galima pasiekti dar geresnių darbo vaisių ir ką reikės daryti, kad to pasiekus ateinančiais mokslo metais. Atsisveikinta dviem savaitėms, palinkėta gražiai praleisti Velykas ir pasilsėti. Iš klasių mokiniai išėjo patikslus nuotaika, nors buvo vienas kitas ir liūdnas.

Desimtai besilaikant, prasiėjo salėje baigiamasis aktas. Šmet, tiesa, nėra baigiamosios klasės, nes, pagal vokiečių augštesniųjų mokyklų tvarką, atidaro devintoji klasė, kuri išleis savo abiturientus tik kitais metais. Tačiau, Mokytojų Tarybos nutarimu, suruoštas ir dabar kuklus mokslo metų baigimo aktas.

Gimnazijos Direktorius A. Giedraitis padarė susirinkusiems mokiniams ir negausiems svečiams trumpą mokslo metų apžvalgą, iš kurios štai kas paaiškėjo:

1952-53 mokslo metus Gimnazija pradėjo 1952 metų balandžio mėnesio 17 dieną su 109 mokiniais, paruošiamosiose klasėse (arba pradžios mokykloje) — 22, iš viso 131. Per metus į Gimnaziją įstojo 16 mokinių, į paruošiamąją — 9. Šiuos mokslo metus Gimnazija baigė su 125 mokiniais, paruošiamosios klasės su 31, iš viso — su 156 mokiniais. Vidutinis mokinių amžius — 11-17 m. ir tik 12 mokinių nuo 18 iki 21 m. (augštesnės klasės), paruošiamosios klasėje — nuo 7 iki 14 m. Berniukų gimnazijoje 67, mergaičių — 58, paruoš. klasėje bern. 14, merg. 17. Romos katalikų 61, evangelikų — 64; paruoš. klasėje R. katalikų 19, evangelikų 12. Gimnazijos mokinių, kilusių iš D. Lietuvos yra 87, iš Klaipėdos krašto 31, iš Rytprūsų 7; paruošiamosios klasėje iš Klaipėdos kr. 1, kiti visi iš D. Lietuvos.

Pagal mokslo pažangumą Gimnazijos klases šiaip atrodo:

Pažangiausia VIII-ji klasė, antroje vietoje VI-oji, trečioje vietoje VII, kitos toliau. Pažangiausi klasių mokiniai: I klasėje — Gerhardas Bauras — pirmasis, Irena Janušaitė — antroji; II klasėje Erna Smitaitė — pirmoji, Marina Auderytė — antroji; III klasėje Vytautas Reitneris — pirmasis, Daniela Jakštaitė — antroji; IV klasėje Renata Lippert-Lipertaitė — pirmoji, Irma Kalvaitė — antroji; V klasėje Ingrida Godušaitė — pirmoji, Henė Sneideraitė — antroji; VI klasėje Teresė Sakalauskaitė — pirmoji, Valius Gustas — antrasis; VII kl. Adolfas Brinkis — pirmasis, Lydija Zandovaitė — antroji; VIII kl. Povilas Kazirskis — pirmasis, Liudas Venclovas — antrasis.

Kiek per tuos metus būta pajamų ir išlaidų, nesusipėta pateikti. Per 1952 metus pajamų

turėta 158.837 DM., o išlaidų 127.513. Vieno mokinio išlaikymas per mėnesį (įskaitant, žinoma, ir visas su mokslu susijusias išlaidas) atsiėjo. daugiau kaip 20 dolerių. Jei Gimnazija per tuos metus dar sutaupė apie 30.000 DM, tai tik dėka tų viršaus esančių Rėmėjų Būrelių, Balfo ir įvairių kitų aukų.

Tie metai Gimnazijai buvo geri, ir ji džiaugiasi savo Rėmėjų ir Bičiulių gražiomis pastangomis. Miela mokytojam ir mokiniams, ir jėgos didesnės, ir darbas našesnis. Kasin kaip bus kitais mokslo metais? Prieš kurį laiką Gimnazija išleido naujus atsisaukimus į Rėmėjų Būrelius ir susirūpinusį laukia, ką jie atsakys. Jau daugelis Būrelių ir kitų Bičiulių iš anksto pasižadėjo remti Gimnaziją ateinančiais mokslo metais ir kiek tik reikės.

PLB Vokietijos Krašto Valdyba, sutartinai su Gimnazija, jau kuris laikas ieško Gimnazijai namų išnuomoti ar patogiomis sąlygomis nupirkti. Buvo galvota ir apie statybą, tik tam daug reikia pinigų. O pirkti jau ir nužiūrėtas namas Hesseno provincijoje, tarp Darmstadto ir Manheimo, už 10 km. nuo Reino. Tam tikra komisija dėl tų namų tariai.

Diepholzo Lietuvių Labdaros Draugija, išgirdusi, kad Gimnazija tariai pirkti namus, pirmutinę tuojau paaukojo tam reikalui 1000 DM. Tai yra labai didelė dalis Draugijos santaupų. Gimnazija Labdaros Draugijai, pirmutinei parodžiusiai tokį gražų pavyzdį, pareiškė nuoširdžią padėką. "Tremties" laikraštyje prieš kurį laiką taip pat vienas tautietis yra azadėjęs 200 DM Gimnazijos namų statybai. Bet Gimnazija tikisi, kad jautrusis tautietis prisidės ir prie namų pirkimo.

Apie numatytus pirkti namus, kai bus aiškiai susitarta, Kra-

što Valdyba su Gimnazija pranešė plačiai ir lietuvių bendruomenei ir prašys paramos. Ką gi daugiau galėtų daryti? Toje vietoje, kur dabar Gimnazija, ilgainiui nebeimanoma pasilikti.

Baigdamas savo pranešimą, Gimnazijos direktorius mokiniams palinkėjo gražiai praleisti Vėlykų šventes, gerai pasilsėti ir su naujomis jėgomis grįžti į naujuosius mokslo metus.

Krašto Valdybos pirmininkas Pranas Zundė, pats negalėdamas atvykti, atsiuntė raštu sveikintimą.

Po Krašto Vadybos pirmininko pono Zundės žodžio, kalbėjo tos pačios Valdybos švietimo inspektorius A. Venclauskas. Gražiai įvertinęs Gimnazijos darbą ir geras mokinių pastangas siekti mokslo lietuviškoje gimnazijoje, inspektorius energingai palinkėjo mokiniams tvirtai laikytis šios Gimnazijos, branginti joje įgautą mokslą ir auklėjimą, o pabaigus šią Gimnaziją, apvainikuoti savo jautą ir apie statybą, tik tam daug reikia pinigų. O pirkti jau ir nužiūrėtas namas Hesseno provincijoje, tarp Darmstadto ir Manheimo, už 10 km. nuo Reino. Tam tikra komisija dėl tų namų tariai.

Pirmiesiems klasių mokiniams Mokytojų Taryba buvo paskyrus dovanų knygomis. Tas dovanas įteikė inspektorius A. Venclauskas.

Iškilms baigtos visų sugiedotu Tautos Himnu. P. G.

Seniausias ir gražiausias ilius truotas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius
A. VANAGAITIS
Kaina metams \$3.00
Susipažinti siunčiamas
dovanai.
6755 So. Western Ave
Chicago 36, Ill.

Baltuose Rūmuose po paskutinių rinkimų atsirado daug naujų veidų. Bet pasiuntinys Charles Thompson tarnauja jau 40 metų.

Kelias į šviesą

Kaip Vilnijoje ginta lietuviška knyga

J. CİENAS

Teisingai yra taręs Vaižgantas, kad tėvai, įduodami vaikui pradžiamokslį, įduoda gan greit raktą į visas bibliotekas. Pradžios švietimas — viso švietimo rūmų pamatas. Tai ne tik ABC norint kaip tinka kalbėti ir rašyti, tai ir visuomenės darbo ar bent pratinimosi darbiui pirmosios pakopos. Kas laimi vaiko sielą ir protą pradžios mokykloje, laimi dažniausia visam gyvenimui. Ir, aišku, lenkai, okupavę Vilniaus kraštą, iškart su skato paminti savo žinion visą švietimą. Lietuviai gi iš savo pusės įsiremę gynė šį barą. Neatlaidi ir griežta kova vyko per visą okupaciją.

1926. 12. 11. Jundzeliškių kaimo, Mockiškių vls., Lydos apš., vyrai ir moterys, valdžiai uždarę lietuviškąją mokyklą, iš naujo reikalavo savosios ir nesuntė vaikų į lenkų pradžios mokyklą. Ir inspektorius ir policija grasė. Nieko. Tada apskrities viršininkas (storasta) ima ir nubaudžia: kiekvienas tėvas už kiekvieną lenkų mokyklon neleidžiamą vaiką sumoka po 8 zlotus arba atsėdi 3 paras 'kalėjimo. Ir taip, 14 tėvų ir motinų turėjo: arba sumokėti 216 zlotų, arba atsėdėti 91 parą kalėjimo. "Kaip utelės išlįs iš jūsų lietuvių! — sutiko juos Lydos kalėjimo viršininkas. Per sniegus nubrido, per sniegus Kūčių vakarą sugrįžo. Buvo dar tylesni, dar labiau užsispyrę, ir spyžėsi dar 2 metus.

1926 m., be kitų, Lydoj atbuvo tą pačią kalėjimo bausmę ir 9 Strielių kaimo, Beniakių vls., Lydos apš., valstiečiai lietuviai (jų tarpė 3 moterėlės).

1927 m. kovo mėn. už tą patį nubaudžiamą 19 lietuvių tėvų Kaniūkuose, Beniakių vls. Bet čia storastija griebiasi gudrauti: "jei žmonės noriau eina sėdėti, tai "nupiginti kalėjimą. Seniau 3 zli: buvo tolygu vienai parai kalėjimo, dabar 2 zli. — 1 parai kalėjimo. Po mėnesio jau buvo toks "vertybių" kursas: 1 zli. lygu 1 parai kalėjimo. Ak, okupuoto Vilniaus krašto lietuviams Lenkijos švietime nedalyvaujant, kilo "mocarstvos" ekonominė būklė: brango zlotai, pigo kalėjimai.

Bet ne visada lietuvis galėjo kada norėjo kalėjimu išsipirkti. Kalėjimai būdavo perpildyti. Tekdavo eilutės laukti. Ana, 1927 m. rugsėjo pradžioj Pučkarnės, Papiškio ir Pašalčių kaimų, Valkininkų vls. nubaustieji lietuviai tėvai turėjo duoti policijos posterunko (nuovados) — šis įstatymas iš anksto neviršininkui kyšio medum, sviesu ir pinigais, kad, greičiau gavę eilę, greičiau iš kalėjimo sugrįžtų bulvakasiui.

Lietuviai tėvai sumoka valdžiai (už "ne — švietimą" pagal lenkų receptą) 46 zlotus. Tuo pat metu Kunigiškių kaimas jau ketvirtą kartą moka pabaudas. Vaiman, vienas pats baudų sąrašas sudarytų žąsies storio knygą, tenka apsiriboti, pabrėžiant, kad lietuvis spyrsi kiek galėjo, bet kai imta jau ūkiai varžyti, kapituliavo, bet ne be sąlygų, leido vaikus į valstybinę pradžios mokyklą ir samdė maminio mokymo mokytojus, gėbėjosi visomis priemonėmis.

Kol pradžios mokslas buvo neprivalamas, lietuviams 'bėpig buvo gintis savotiškais streikais. Ana, 1922 m. pavasarį Daugėliškių valsčiuje veikė 8 "Ryto" mokyklos, ir visos vaikų pilnos. Kai vienu metu jas ėmė ir uždarė, ir atidarė ten pat valstybinės su lenkų dėstomąja kalba, ir tas mokyklas tenejo viso 4, lietuviai. Lenkų mokyklos mirė natūralia mirtimi, nes nebuvo mokinių. Linkmenyse, švenčionių aps. mokykl. Jozinska 'veltui viliojo, mokyklon sąsuviniams, knygomis ir saldinais. "Vilniaus Aido" pranešimu iki 1928 m. niekaip neprisiviliota nei vienas lietuvis į Kazačynas dvaro mokyklą, o ten juk veltui dalinta šiltas pienas, medus, pyragas ir rudenį pridėta po batukų porą. O gretimais Zuikų liet. mokykla pilnų pilnutėlė, mokytoja dirbo nuo aušros lyg su temų. Mokytoja ir tėvus teįveikė kalėjimas.

"Vilniaus Garso" Nr. 16, 1922 m., pranešimu, Purvėnų km., Eišiškių parap., lietuviškąją mokyklą žandarams užspaudavus, atidaroma lenkiška. Bet vieną dieną, mokytojai išėjus pasivaikščioti, išimama iš mokyklos ir mokytojos buvo visi lanagai. Buvo gilus ruduo. Mokytoja, keletą dienų pabaravus ir pašalus, pėsčia per purvą išbriodo ir nebegrižo. Purvėnų kaimynystėje mokytoja lenkė įjiesko buto. Nėr. Nori maisto. Nėr. Nori grįžti Lydon. Nėr pastotės. Kai pasipainioja žandaras, pagaliau vieną valstietį užvaro vežti, ans tyčia nusmaukia raktą. Žandaras ir mokytoja eina į gretimą kaimą. O ten jau užuogina nudūmė valkai. Ten visų valstiečių sugėdė pakinktai. Mokytoja su žandaru per lūitis dingsta naktį.

Seniškėje, Daugėliškių valsčiuje, mokytojos duryse nei iš šio nei iš to užlūžta raktas. Mokytoja nori lipti po langą. Tai žiema. Valstietis neleidžia. Mokytoja atsikviečia kariuomenės šaltkalvį. Kai duris atidarė, ji susikrovė daiktus ir išvyko.

1924 m. skelbiama nuostatai (Dziennik Ustaw Nr. 79) valstybiniams mokykloms ne lenkų kalba steigti. Ten sakoma (cituojama iš "Vilnius ir Vilniaus kraštas"):

"Tų valsčių valstybinėse pradžios mokyklose, kuriuose yra 25% gyventojų ukrainiečių, gudų ar lietuvių, jeigu tik pareikalaus 40 tėvų mokslo gimtąja kalba, jų prašymas išklausomas. Jeigu tačiau toje mokykloje neprisirinks ne 40 apylinkės vaikų, kuriems tėvai reikalautų ukrainiečių, gudų ar lietuvių kalbos mokymo, dėstomoji kalba bus valstybinė kalba.

Jeigu toje mokyklos apylinkėje, šale tėvų reikalaujančių gimtosios dėstomosios kalbos, susirąs bent 20 vaikų, kurių tėvai reikalautų valstybinės dėstomosios kalbos, tai turės būti dėstomos abi kalbos."

Sis įstatymas iš anksto neviršininkui kyšio medum, sviesu ir pinigais, kad, greičiau gavę eilę, greičiau iš kalėjimo sugrįžtų bulvakasiui.

LVLK Komitetas 1925. 11. 24 d. memoriale Lenkijos vyriausybės pabrėžė:

Daugelyje Vilniaus, Gardino ir Suvalkų krašto vietų lietuvių sodiečiai buvo padavę švietimo vyriausybei daug deklaracijų, kuriose buvo reikalaujama įsteigti valstybinių lietuviškų mokyklų. Lietuviai tikėjosi, kad varžyti, kapituliavo, bet ne be sąlygų, leido vaikus į valstybinę pradžios mokyklą ir samdė maminio mokymo mokytojus, gėbėjosi visomis priemonėmis.

Kol pradžios mokslas buvo neprivalamas, lietuviams 'bėpig buvo gintis savotiškais streikais. Ana, 1922 m. pavasarį Daugėliškių valsčiuje veikė 8 "Ryto" mokyklos, ir visos vaikų pilnos. Kai vienu metu jas ėmė ir uždarė, ir atidarė ten pat valstybinės su lenkų dėstomąja kalba, ir tas mokyklas tenejo viso 4, lietuviai. Lenkų mokyklos mirė natūralia mirtimi, nes nebuvo mokinių. Linkmenyse, švenčionių aps. mokykl. Jozinska 'veltui viliojo, mokyklon sąsuviniams, knygomis ir saldinais. "Vilniaus Aido" pranešimu iki 1928 m. niekaip neprisiviliota nei vienas lietuvis į Kazačynas dvaro mokyklą, o ten juk veltui dalinta šiltas pienas, medus, pyragas ir rudenį pridėta po batukų porą. O gretimais Zuikų liet. mokykla pilnų pilnutėlė, mokytoja dirbo nuo aušros lyg su temų. Mokytoja ir tėvus teįveikė kalėjimas.

"Atėjo ruduo" — rašoma tokiame memoriale. Valstybinių pradžios mokyklų steigimas, tiesa, eina, bet visai negrįdėti, kad šiemet kur nors būtų įsteigta bent viena pradžios mokykla lietuvių

Dviejų didelių darbo organizacijų pirmininkai George Meany (kairė) — AFL ir Walter Reuther — CIO tariai dėl galimo susijungimo.

dėstomąja kalba. Daug kur lietuvių gyvenamose vietose, kaip pat neatitinka Lenkijos vyriausybės delegatų pasirašytam tarptautiniam traktatui Versalyje 1919 m., nes to traktato 8 ir 9 paragrafuose pasakyta, jog Lenkijoje ne lenkam piliečiams bus steigiamos mokyklų vaikams gimtąja dėstomąja kalba ir kad visi ne lenkai piliečiai turi turėti savo tautinių pradžios ir vidurinių mokyklų."

1925. 3. 28. Dūkšto vls., Lygūnų k. Verdziakiemo tėvai (per 30) nueina parašų po deklaracijomis tvirtinti. Viršaitis B. Jasien delegatijas sudrasko. Tėvai rašo naujas ir 2 dienas iš eilės gaudo kažkur užėjusį viršaitį. Pagaliau parašai patvirtinama. Bet mokyklos nesu- ląkia. Kai vyksta į apskritį teirioje dėstyti lenkiškai netgi sią pasirašę po deklaracijomis nereiikalaujančiomis lietuvių kalbos. Kaimo delegatai reikalauja deklaraciją parodyti. Bet neduro. Kai jie bruzda, 8 iš jų uždaroma kalėjiman.

1925 m. kovo mėn. Seimų apskritį 3 parapijose surašoma per 700 deklaracijų, reikalaujančių apie 30 valstybinių mokyklų su lietuvių dėstomąja kalba. Veltui laukia.

(B. d.)

Kur anksčiau buvo tik krūmai...

Australijos lietuviai kuriasi

Dirvai siunčiu devynius naujus skaitytojus. Kaip matote, tai daugiausia vienos vietovės ir kartais tos pačios gatvės gyventojai. Ten kur, prieš trejus metus buvo krūmai ir stovėjo viena kita gyvenama palėpė, šiandien stovi gražūs gyvenami namai, su moderniais įrengimais. Tai naujakurių darbo ir taupumo išdava.

Du trečdaliai lietuvių gyvena jau nuosavose namuose, ir nors dar nėra visiškai išmokyję skolu, dažniausia neatsisako paremti savos tautinė spaudą. Tai geriausia parodo sparciai augantis Dirvos skaitytojų skaičius.

Reikia pažymėti, kad vedusieji kažkodėl daug geriau patiria tautinę spaudą, tuo tarpu kai viengungiu labai sunku ką nors įpiršti.

Reikia dar pridurti, kad nei sunkus darbas, nei sunkios materialios apstovos, nepajėgė iš mūsų tautiečių tarpo išrauti, jų gėrąsias savybes, kurių ne paskutinėje vietoje stovi nuosirdus lietuviškas valsišgumas svečio atžvilgiu.

Bankstown ir Yagoona tai dvi vietovės, kuriose susitelkę gyvena apie pusantro šimto lietuvių.

Likusieji lietuviai gyvena daugiau išsiblaškę po Sydnejaus apylinkes.

Bankstowne veikia lietuviška savaitgalio mokykla, kuriai per keturis metus vadovavo energingas mokytojas, klaidėdijis P. Reizgys, o šiais metais P. Bakaitis. Abu yra Dirvos skaitytojai.

Lietuviai daugiausia dirba tekstilės, metalo ir kit. fabrikuose, prie geležinkelio, prie vandentiekio bei kanalizacijos darbų. Jaunimas, baigęs australų gimnazijas gauna ir geresnį darbą, dažniausia raštinėse.

Bankstown yra maždaug 14 mylių atstumo nuo Sydney centrinės geležinkelio stoties ir elektrinių traukinių pasiekiamas maždaug per 30 minučių.

Be kitų svarbesnių įvykių Sydnejuje numatoma: balandžio mėn. viduryje didelis Eucharistinis Kongresas, kuriame, tikriausiai pasakius kurio didžiulėje eisenoje, organizuotai dalyvaus ir lietuviai. Organizuoja mūsų pasirodymą kun. P. Butkus. Apie rugpjūčio vidurį mūsų dailininkai ruošia Sydnejuje meno parodą. Apie abu įvykius parašysiu atskirai.

P. Ambrazas